

**Haapsalu linna-
müür on vanem,**
kui seni arvati, selgus
lepavaiade uurimisel. Lk 5

Kiire interneti arendaja

Digikond lõpetas tegevuse,
sest jäi riigi toetuseta. Lk 4

Lääne Elu

Loe värskaid uudiseid www.le.ee

LAUPÄEV, 18. NOVEMBER 2017 | NR 134 (4079) | 1 EURO

**Mikael
Sjövall**

utsitab
rootsi keelt
õppima.
Lk 6–7

Kui on müüjaid, tulevad ka ostjad. Neljapäeva õhtul käis OTTi kaup Haapsalu turul ostmas kümneid inimesi.

ARVO TARMULA

● PISIKESED REMONDITÖÖD

Linnavalitsusel puudub turu arendamiseks plaan

Pärast Lääne Elu artikleid on Haapsalu turul tehtud hädapäraseid töid, kuid selle omanikul, Haapsalu linnavalitsusel puudub idee, milline peaks turg olema.

KAIRE REILJAN
kaire.reiljan@le.ee

Neljapäeval vahetult enne otse tootjalt tarbijale (OTT) kauplemise õhtu algust lõpetasid ehitusmehed turul müügilettide varikatuste alla valgustuse paigaldamise. Oktoobri lõpus Haapsalu peatänava äärselt tühjalt mudaselt krundilt turule kolinud OTTi esimeste kauplemisõhtute järel kurtsid nii ostjad kui ka müüjad, et sügisese õhtuhämaruses on liiga pime kaubelda. Neljapäeval rääkisid müüjad Lääne Elule, et esimeste kordade kogemusest õppides on neil taskulambid kotti pistetud.

Loiguga sai korda

Valgustuse parandamise kõrval ühendati hiljuti ka sajuvete torud kanalisatsiooniga ning asfalteeritud turuplatsile vihmade tekki suur lomp ei tohiks enam meelehärmi tekitada.

Igapäevased turumüüjad pole aga endiselt rahul tänava turule paigaldatud lettidega, mida nad omakeskis kitsedeks kutsuvad. Lettide katus on liiga lühike, see ei kaitse müüjat ega ostjat vihma eest. Samuti on letid liiga kõrged, mistõttu on lühemat kasvu prouadel nende taga ebamugav kaubelda. „Õeldi, et nende puhul on eeskujuvõetud

Ideekonkursi töö soovitas turu kolida Jaama tänava äärde.

Tartust, aga ka seal on müüjad kurnanud, et letid on ebaõnnestunud,” rääkis üks kaupleja.

Turumüüjate ettepanekul tehti osa lettide alla kauba hoidmiseks lisariiul, kuid sellegi kohta ütlevad müüjad, et riikul sai valed poole – mitte kaupmehe, vaid ostja poolsesse külge.

„Oleks võinud vanad letid ikka alles hoida ja kui vaja, siis parandada,” olid müüjad rahulolematud. Samuti leiavad nad, et turu senise perenaise Katrin Rannamäe turult eemaldamisega tehti viimasele liiga. „Me tahaksime, et Katrin Rannamäe tuleks turule tagasi,” ütlesid turumüüjad reedel nagu ühest suust. „Turul töötamine pole mitte ainult rahakorjamine, vaid inimestega suhtlemine, ja ta oskas inimestega suhelda.”

Rannamäe ei tööta enam turul perenaisena. Ta töötab küll

endiselt Haapsalu Linnahoidluses, kuid tema tööülesanded on muutunud, nüüd tegeleb ta kalmistutega. Rannamäe jäi turutööst ilma pärast Lääne Elu artiklit, kus ta otsekoheselt kirjeldas turul toimuvat.

Linnal puudub visioon

Nii Haapsalu aselinnapea Peeter Vikman kui ka linnavalitsuse ehitus- ja planeerimisosakonna juhataja Aivar Sein tunnistasid, et turu arendamisega nad praegu ei tegele. Peamine põhjus on selles, et pole selget visiooni, milline peaks turg olema.

Kevadel korraldas Haapsalu linnavalitsus turule uue lahenduse leidmiseks ideekonkursi, kuhu laekus üks töö, mis soovitas turu kolida Jaama tänava äärde. „Ideekonkurss andis aluse teha need sammud, mida tegime,” rääkis Sein.

Turul lammutati vanad müügiputkad ja -letid ning kogu plats asfalteeriti, et seda oleks võimalik ka muude ürituste korraldamiseks kasutada. Avar plats leidis kasutust suuremate kauplejate poolt, kes tulid turule oma telkidega. Sügise saabudes on aga telgid kadunud ja turul haigutab avarus.

Seina sõnul puudus kogu toona pakutud lahenduse elluviimiseks linnaelarves raha. „Praegu on hädapärane lahendus, et turul mingitki kauplemist saaks teha. See, kuidas edasi minna, on otsustamise koht,” rääkis ta.

Sein lisas, et on arutatud turu uue ideekonkursi korraldamist. Vikmani sõnul on turu põhiprobleem küsimuses, kellele on turg õigupoolest vaja.

Vikman ütles, et võib-olla peaks taas mahetootjatega kohtuma. Turu tulevikku üle avaliku arutelu korraldamises oli Vikman skeptiline, sest senised katsed kutsuda inimesi linna asjade kohta sõna sekka ütlema pole rahvast kokku toonud.

Tänavu aprillis pakkus Haapsalu linnavolikogu esimees Jaanus Karilaid, et turg võiks kolida raudteejaama ette, talle vastas linnaape Urmas Sukles ideega, et võiks kolida hoopis vanalinna kunagise raekoja ette. Kummastki ideest pole rohkem kuulda olnud.

Suklese valimiskampaania läks maksma üle 14 000 euro

LEMMI KANN
lemmi.kann@le.ee

Haapsalu ja Ridalas kohalikud valimised võitnud valimisliit HaRi kulutas oma valimiskampaaniale 14 471 eurot, mis teeb ühe mandaadi hinnaks 1205 eurot.

HaRi esinumber ja Haapsalu linnaape Urmas Sukles (pildil) ütles, et pigem tehti kampaaniat esialgu plaanitud vähem. „Meie kampaania oli rõõmus ja optimistlik ja see optimism kandus ka valimistulemustesse. Vaadates tulemust – ei läinud väga halvasti,” kommenteeris Sukles.

„Aga põhikampaania toimus tegelikult kaheksa aasta jooksul, mille põhjal rahvas meile hinnangu andis. See, kas sa oled ühe või kahe plakati peal, nii suurt rolli tegelikult ju ei mängigi,” lisas Sukles.

Keskerakond jääb maha

Erakonnad tegid üleriigilise reklaamikampaania, kus ühe omavalitsuse kulu on keeruline eristada. Samuti maksid erakondade keskkontorid väli- ja internetireklaamide eest. Haapsalu volikogu esimees, riigikogu liige Jaanus Karilaid ei osanud seetõttu Keskerakonna Haapsalu kampaania kulutuste täpset summat öelda. „Ma pakun, et see jääb suurusjärku 4000 eurot,” ütles ta.

Keskerakond sai viis mandaati, mis teeb ühe koha hinnaks 800 eurot.

„Tegelikult ei ole raha maht nii tähtis kui see, mida selle

eest tehakse. Tark kulutamine on tähtsam,” märkis Karilaid.

Karilaid märkis, et järgmises kampaanias tahab ta paberile trükkimise asemel rohkem panustada otsekontaktidele valijatega.

Kallis telereklaam

Valimisliidule Meie Inimesed tulid volikogu neli kohta kätte kõige kõrgema hinnaga – 2280 eurot ühe mandaadi eest. Valimiskampaaniasse investeeriti kokku 9123 eurot.

Haapsalu volikogu liikme Toomas Schmidt sõnul kulus kõige suurem osa sellest telereklaamile Kanal 2s – 3000 eurot. Schmidt tunnistas, et tema eelistanuks rõhuda kohalikule meediale, aga otsustati teisiti.

HaRi tulemuse kohta ütles Schmidt, et linnaape tegi juba üksi väga hea tulemuse ja sai koos valimisliiduga volikogus tugeva positsiooni.

„Nende kulud on järelikult õigustatud. Ma ise arvan küll, et valimised ei peaks põhinema reklaamil. Nende inimeste reklaam, kes ise on aastaid omavalitsuse juhtimisel toimetanud, on nende tööd ja tegemised. Aga paistab, et päris ilma reklaamita ka valimistel tulemust ei tee,” nentis Schmidt.

Reformierakonna esinumber Lauri Luik on varem öelnud, et Läänemaa kampaania eelarve on umbes 6000 eurot. Sellele lisandus üleriigiline reklaamikulu.

Jazzkaare kultusponsor
Danske Bank

**Jõulujazz
Haapsalus!**

**Festival Jõulujazz
24/11-13/12/17**

P 26.11 kell 18 Haapsalu Kultuurikeskus
**Jaak Sooäär, Henno Kelp,
Kristjan Kallas feat. Robert Linna**

„Tuntud ja tundmatu Jimi Hendrix 75”

Piletid müügil Kultuurikeskuse kassas,
Piletilevi müügipunktides ja internetis www.piletilevi.ee.

● JUHTKIRI

Kas Lätis viina järel käidud?

Nii kõrget alkoholiaktsiisi, kui on Eestis, pole mitte kusagil Euroopas. Tähendab, aktsiisimäär võib isegi olla kõrgem, kuid keskmise sissetulekuga võrrelduna on Eesti maksumäär eespool nii Soomest ja Rootsist kui ka Suurbritanniast. See ei ole mõistlik, et üks maksumäär on kergitatud teistega võrreldes märksa kõrgemaks. Alkoholi aktsiisitõusu taga ei ole mitte ainult praegune valitsus, sama maksuhooba kasutas ka varasem Reformierakonna valitsus riigikassa tasakaalustamiseks.

Alkoholi kõrge maksustamise põhjus on ühelt poolt tervisepoliitika, aktsiis peab vähendama alkoholitarvet, aga see on ainult pool tõde. Pigem on põhjus ikkagi selles, et riik maksustab alkoholi maksutulude saamiseks. Arvata, et joomisega saab võidelda vaid hinda tõstes, on ekslik. Alkoholi tarbimise vähendamiseks on vaja muuta elustiili ja harjumusi, pakkuda abi alkohoolikule, nendesse pehmetesse meetmetesse panustab valitsus aga vähem, kui peaks.

Läti piirikaubandus on uus probleem Eesti alkoholipoliitikas. Seni tuli võidelda peamiselt idanaabri juurest salaja sisse veetud viinaga. Eelmise aasta algusest on aga probleemiks saanud Läti piirile vanadesse piiripunktidesse ehitatud alkoholipoed. Kodune hinnatõus kaotab mõtte, kui odavat alkoholi lõuna-naabrite juurest suures koguses sisse voolab.

Kas Lätis viina järel juba käisid? Sellest on saanud lõöpiv nali ja ka tegeliku elu kibe kirjeldus. Vähe-malt iga kümnes Eesti täiskasvanud elanik on käinud Lätis ainult selleks, et alkoholi osta. Rahandusministeeriumi andmeil ostetakse Lätist 11 protsenti Eestis tänavu tarbitud alkoholist, tuleval aastal veelgi rohkem, sest Lätis on maksumäär madalam.

Lätis viina ja õlle järel käimisest on kujunenud Eesti riiki suhtumise mõõdupuu. Kes käib, see annab jalgadega märku, et Eesti maksupoliitika on korrast ära.

● TEISED LEHED

Omal ajal oodanuks enda premeerimise eest elusalt keetmine

EESTI PÄEVALEHT. Vanas hansalinnas Tallinnas oli korruptsioon väga tõsine kuritegu. Selle eest kas keedeti või praeti kurjategija elusalt, kirjutas Tallinna linnavolikogu liige Jaak Juske (SDE).

„Tänaused linnajuhid kuldavad aga häbi tundmata end maksumaksja rahaga ning jagavad seda heldelt ka kohtu all olevale ekslinnapeale,” kirjutas Juske.

Tallinna volikogu otsustas neljapäeval maksta preemiat mitmele keskerakondlasest linnajuhile. Preemiate maksmist kaitsnud keskerakondlane Andrei Birov teatas, et linnajuhid väärivad mitme kuupalga ulatuses preemiat, sest said valimistel palju häält.

Tallinna volikogu otsustas maksta endisele linnapeale Edgar Savisaarele 15 865 eurot, endisele abilinnapeale Merike Martinsonile 25 323 eurot ning Tallinna linnavolikogu juhile Mihhail Kõlvartile ja linnapeale Taavi Aasale 12 661 eurot hüvitist.

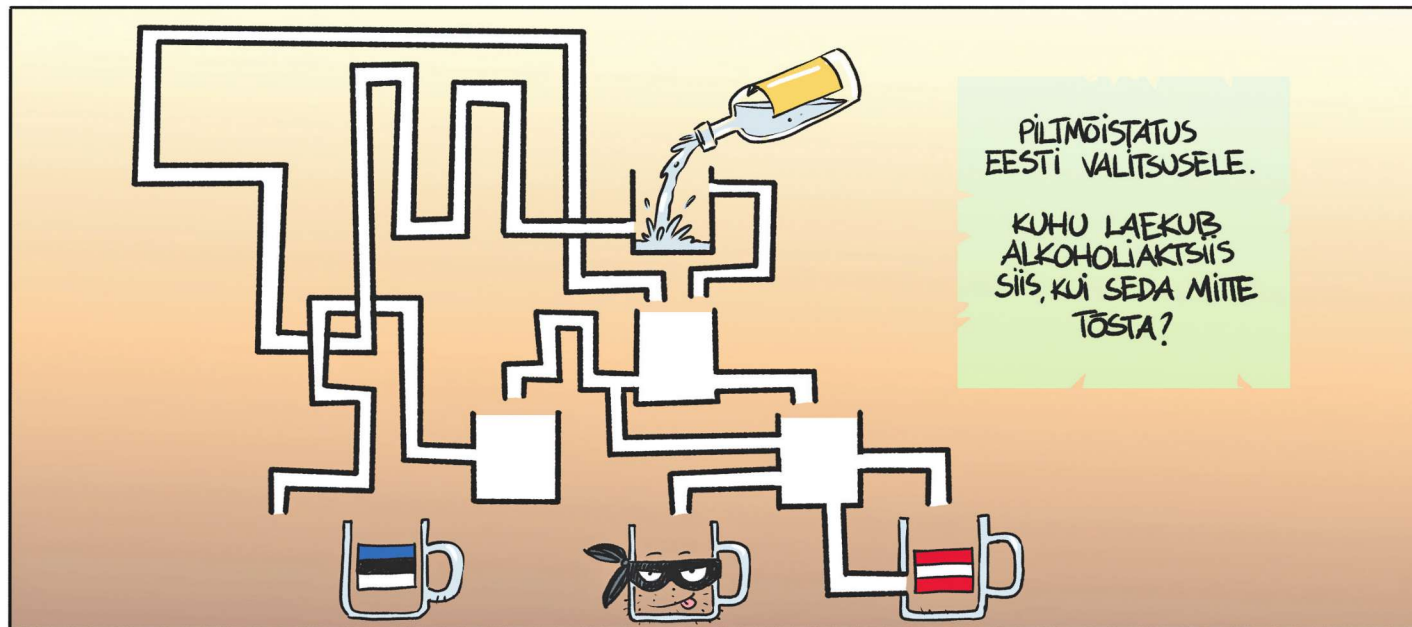
„Uskumatu on maksta preemiat ametist tagandatud linnapeale, kes on mitme korruptsioonisüüdistusega kohtu all ning ei ole viimased kaks aastat linna tegelikult juhtinud,” märkis Juske.

● LAUSELAEN

„Võib üsna kindel olla, et lähema viie põlvkonna jooksul Pärnu-maa piir Kasarini ei jõua.”

Ajakirjanik **Urmas Lauri**, 16. november 2017

NÄDAL

Millist turgu me tahame?

Turg on vanem kui linn. Nii nagu teisteski keskaegsetes asulates, ehitati ka tulevaseks Haapsaluks kujunenud linna kõige esimesed tänavad linnuse ja selle kõrvale tekkinud turu järgi.

Astasadu asus linna süda, turg, ühes kohas. Siia kanti tulijad teadsid, et kohtumisaik on just linnuse juures asuv turg, kuhu tuldi kokku ümbruskaudsetest maakoh-tadest ja üle mere, et siin vilja, soola, loomade, aedviljade ja käsitööga kaubelda, otsida ja pakkuda tööd, vahetada uudiseid ja kohata tuttavaid nägusid.

Nüüd on kunagisel turuplatsil parkla, Rootsiturul purskkaev ning 1983. aastal Jaama tänavale ehitatud turuhooned amortiseerunud. Mul on hea meel, et sel nädalal hakkas turu juhi vahetumise tõttu ka Haapsalu volikogu opositsioon teema vastu tõsist huvi tundma, sest turu tulevik väärrib põhjalikku avalikku ja kaasa-vat arutelu. Just praegu on õige aeg mõelda ja välja öelda, millist turgu rahvas tahab.

Mina armastan turul käia ja sealt talunike kaupa osta. Kui mõni turg on läheduses, eelistan seda kindlasti suurele kaubanduskeskusele, kus müüjad on robotid ja kohalike aedviljade valik üsna niru. Healt turult leiab aga palju mitmesugust värsket, kohalikku ja naturaalselt toidukraami ning õiged turuhaid teavad ka seda, millises letis ja mis kellaajal on ostud soodsamad.

Viimastel aastatel on Eesti suuremate linnade turgudel tehtud vägev arendustööd: Tartus avati täiesti renoveeritud sisetur, Pärnus ehitati turg ringi mullu, Tallinna Balti jaama turg tegi äsja läbi täiesti totaal-se muutumise. Kõik need turud on eriilmelised ja rahvarohked kohad, pulbitsedes elust ja tihedast kauplemisest.

MARIS SANDER
kolumnist

Kõige muljetavaldavama transformatsiooni tegi neist läbi 24 miljoni euro suuruse investeeringu saanud Balti jaama turg. Eriti armas on näha KOKO Arhitektide meeskonna loodud ultranüüdisaegses turukompleksis kauplemas neidsamu vanu turumüüjaid, kes seal ennegi tegutsesid ning kellel on nüüd üüratult paremad tingimused. Pirukamüüjatele ja kohvikupidajatele ehitati uued moodsad köögid majakesed ning väliturg püüti ehitada ilmastikukindlaks – müügiplatsi kohal on katus.

Turule lisandus põnevaid eksotilisi söögikohti ja oma koha on juurviljasaalis leidnud ka kui mitte päris esimene, siis kindlasti üks esimesi mustanahalisi turumüüjaid Eestis; majast leiab baklava ja Gruusia veinide müüjad, Jaapani toidud, Venemaa toidukaubad, kebabileiti jm. Sinna satub väga palju välismaalasi ja turiste, kes uudistavad turu värvikat mitmekesisust ning otsustavad tihtilugu peatuda ka baarilettide ääres, et lihtsalt ümberringi toimuvat melu jälgida. Mulle meenutab uus Balta turg veidi Itaalia turg, kus käiakse samuti veini joomas ning juustu ja sinke mekkimas.

Ka Tartu ja Pärnu siseturudel on nüüdisaegsed kohvikud, kuid viimastest viis remondijärgne ümberkorraldus letikauplejad kahjuks minema, kelle asemel seati sisse Rimi. Kas see

oli parim idee võimalikest? Kahtlane. Nagu on näha Tartu sise- ja Balti jaama turgude renoveerimisest, annab palju parema tulemuse praeguste kauplejate müügitingimuste parandamine, kes on iga turu prioriteet.

Haapsalus tekkis turu reformimise poleemika ka enne kohaliku omavalitsuse valimisi. Linnaisad mõtlevad suuremalt kui pelk Jaama turuhoonete renoveerimine. Kevadel teatas riigikogu liige Jaanus Karilaid, et tema toetaks turu raudteejaama juurde viimist, sest peaminister Jüri Rata-se abiga jõuaks sinna ka rongiliiklus. Selle peale arvas linnapea Urmas Sukles, et turu uus asupaik võiks olla hoopis kunagise raekoja hoone ees pargis – ajaloolise turuplatsi läheduses.

Turu vanalinna kolimine tooks sinna kindlasti rohkem elu ja melu, kuid siis tekiks kohe küsimus: mis saab siseturust? Iseenesest on alati võimalus luua ajutine turg nädalavahetusteks, nagu tehakse reedeti ja laupäeviti näiteks Itaalias Bolognas, kus täitub suur linnaväljak kaheks päevaks sadade turukauplejatega ning vanalinna peatänavad suletakse liiklusele. See toob vanalinna väga palju jalutajaid. Eks sedamoodi ole ju toimunud ka suvised laadapäevad Haapsalu vanalinnas.

Mõttekohti on turu arendamisel igatahes palju ning enne pikaajaliste otsuste langetamist tuleb Eestis ja kogu maailmas ringi vaadata, millised lahendused turu elujõudu enim toetavad ja mis pärsivad. Turg kui linnarahva ajalooline sõlmpunkt väärrib seda.

● Turu vanalinna kolimine tooks sinna kindlasti rohkem elu ja melu, kuid siis tekiks kohe küsimus: mis saab siseturust?

● VALITSUS LOOBUS TOETUSEST

Kiire interneti projektid leidsid veel kiirema lõpu

Lääne maakonna kiire interneti projekt Digikond on külmutatud, Lõuna-Läänemaad hõlmav Digitee tõmbas aga üldse juhtme seinast välja, põlistades Telia monopol.

URMAS LAURI
urmas.lauri@le.ee

Alles septembri algul oli Digikonna projektijuht Olav Harjo väge täis ja ütles, et nn viimase miili ehitamine võib hakata järgmisel kevadel. „See on suur projekt, kolme maakonda hõlmav, ühe aastaga ei jõua seda valmis ehitada, kas võtab kaks või kolm aastat, ei oska öelda,” rääkis Harjo toona Tre Raadios. Paar kuud hiljem oli aga olukord tundmatu tuteni muutunud.

Neljapäeval ütles Olav Harjo Lääne Elule, et tema hinnangul on kogu lairiba teema poliitiliseks läinud ja seetõttu teeb ta selle valdkonnaga lõpparve. Liialt politiseerituks on see aga läinud minister Urve Palo meelemuutuse tõttu.

Minister tegi kannapöörde

Oktoobri viimasel nädalal tegi ettevõtlus- ja kommunikatsiooniminister sotsiaaldemokraat Urve Palo ootamatu kannapöörde ja teatas, et omavalitsuste poolt lairibaühenduse soovijate kaardistamine mitmes maakonnas on äratanud huvi ka suurfirmades ning selle tõttu on ta otsustanud valitsuse plaani muuta.

Varem oli valitsus lubanud kaheks järgmiseks aastaks 20 miljonit eurot toetust niinimetatud viimase miili valmishitamiseks sellistele maakonnatüüpidele oma valitsuste projektidele nagu Lääne, Rapla ja Järva maakonda hõlmav Digikond ning Pärnu maakonda kattev Digitee. Nüüd plaanitakse see toetusraha anda hoopis ühele suurettevõttele.

„Minister Palo on öelnud, et riik hakkab toetama ainult „valgetel aladel” lairibavõrgu ehitust,” nentis Harjo. Ta selgitas, et „valge ala” tähistab piirkonda, kus puudub vähemalt 30 Mbit/s internetiühendus ning kuhu pole sideettevõtjal kavas lairibavõrgu kolme aasta jooksul rajada.

Seega saavad riigitoetusel rajatavale valguskaablile loota ainult need, kellele praegu üldse mingit sidekaablit majja ei tule ning kes ei asu ka sellises piirkonnas, kuhu võiks sideettevõtjal tekkida kolme aasta jooksul mõtte hakata oma võrku rajama.

„Telia võrgupiirkonda kindlasti riigi toetatud valguskaablivõrku ei tule,” nentis Harjo. „Seega jäävad kõik need majapidamised ja ettevõtted, mis ei asu nn valgetel aladel, riigitoetusest ilma ja peavad jääma lootma sideettevõtjate heasoovlikkusele.”

Harjo sõnul panustab Telia lähiaastatel vaskkaablivõrkude uuendamisse.

„Vaskkaabel ei lase nii palju infot läbi, kui vaja on,” selgitas Harjo. Vaskkaabel pidas vastu 150 aastat ning on end ammenandanud. Valguskaablil on peaaegu piiramatu läbilaskevõime ja selle kaudu oleks aastakümneks tagatud kõik digiteenused.

Palo plaani kriitiliselt hinnates nentis Harjo, et nüüd võib riigi toetusel endale valguskaablil majja saada ainult väike osa nen-

Suuremate teede äärde on maasse kaevatud valguskaabel, kuid majapidamistesse sealt harusid veetud pole, sest Telia küsib selle eest ülikõrget hinda.

URMAS LAURI

Digikond

Digikonnaga olid ühinenud Lääne, Rapla ja Järva maakond. Kiire interneti edendamiseks loodi Harjumaal Digimaa ning Pärnu maakonnas, sealhulgas Lõuna-Läänemaal Digitee.

Digikonna projekt sai alguse aprillis, mil Raplamaa ja Põhja-Läänemaa tahtsid hakata viimast miili ehitama, hiljem liitus naabritega ka kogu Järvamaa.

Digikond kaardistas 8200 majapidamist, kes sooviks kiiret internetiühendust ja oleks valmis selle eest ka maksma.

dest peredest, kes elavad hajasustuses. Kõik kaugemad metsatalud peavad aga ka edaspidi leppima mõne raadio teel levi-va internetiühendusega.

„Palo plaan on toetada neid, kellel üldse kaablit majja ei tule,” selgitas Harjo. Kellele aga praegu Telia vaskkaabel tuppa tuleb, nemad jäävad kogu eluks Telia võrku. „Digikond oleks kõigile teenusepakujatele olnud avatud, praegu põlistatakse Telia monopol,” nentis Harjo.

Palo kannapööre lepiti kokku juba enne valimisi, kuid toona ei riskitud sellest avalikkusele veel teada anda, teadis Harjo rääkida. Sama on Pärnu Postimehes kinnitanud ka riigikogu liige Andres Metsoja. Maakondlike initsiatiivide surmamise uudise avaldamisega oodati, kuni inimesed on valimiskastide juures käinud.

Eri lähenemised

Harjo ütles, et maakondlikud digiprojektid ning Palo esitatud kava on põhimõtteliselt erinevad. Erinevad eelkõige selle poolest, kuhu võrku hakatakse rajama. Nii Digitee, Digimaa, Digikond kui ka Digisaar seadsid eesmärgiks viia valguskaabel igatühele, kes soovi avaldab. Oluline erinevus on ka see, et digiprojektides pakuti kõigile solidaarset, st ühesugust liitumistasu, mis oleks olnud paarisaja euro ringis.

Harjo ei usu, et vaid 20 miljoni euro eest saaks kõik metsatalud internetiga ühendada. „Meie arvutusega ei tule välja,” nentis Harjo. „Võib-olla on neil mõni salaplaan, kuidas seda kavatse-

takse teha. Ei oska öelda, kuidas asi tegelikult kujuneb.”

Digikonnal õnnestus Harjo sõnul kolme maakonna peale koguda umbes 8200 soovivavaldust. Mis nendest edasi saab, seda otsustavad omavalitsusliidud.

„Digikonna võrguplaneeringud, äriplaanid, logod ja kaubamärgid ning ka kogutud liitumiseavaldused pean omavalitsusliitudele üle andma novembri lõpuks,” ütles Harjo. „Need on nende omad, nad saavad ise otsustada, mida nendega pihta hakavad.”

Harjo sõnul otsustavad kolme maakonna omavalitsusliidud paari nädala jooksul ka selle, kas Digikonna veebileht ja Facebooki leht jäävad toimima või mitte. „Digimaa otsustas, et jätavad kõik tööle, Digitee aga tõmbas juhtme seinast,” nentis Harjo.

Harjo sõnul on MKM öelnud, et paneb millalgi väljakuulutatavasse nn viimase miili hankesse kirja, et kogutud avaldustega tuleks võrguehitajail arvestada. See aga ei tähenda, et avaldajate soovidega kindlasti ka arvestatakse.

● LÜHIDALT

Haapsalu Veevärk tahab vee hinda tõsta

Haapsalu Veevärki juhataja Kaido Erik ütles, et vee- ja kanalisatsiooniteenuse hind tõuseb lähiajal umbes 10 protsenti.

Praegu maksab vesi ja reovesi koos käibemaksuga Haapsalu Veevärkis 2,6 eurot kantmeeter. Ristil ja Piirsalus on hinnad pisut odavamad. Vee hind tõusis viimati 2014.

Erik põhjendas hinnatõusu sellega, et Haapsalus ja Uuemõisas on tehtud suur torustike vahetus ja ettevõtte põhivarad on seeläbi kasvanud. Eriku sõnul kaasneb vara-

de kasvuga kohustus esitada konkurentsiametile uued andmed, millele kehtestatakse uus vee hind. „Meie pikaajalises prognoosis on hinnatõus planeeritud iga kolme aasta tagant. Selle projektiga on tehtud suuri kulutusi, meie arvutuste järgi tuleks järgmisest aastast teha väike hinnatõus,” selgitas Erik.

Komplekshind ehk vesi koos kanalisatsiooniga võib tõusta 25–30 senti võrra. Konkurentsiameti otsus saabub eeldatavasti juba selle kuu jooksul.

Lemmi Kann

Aulepa tuulepargi toodang kasvas kolmandiku

Selle aasta kümne kuuga kasvas Eesti Energia Aulepa tuulepargi toodang ligi 30 protsenti. Kui mullu kümne kuuga tootis tuulepark umbes 50

GWh, siis tänavu kümne kuuga 64,6 GWh elektrit, teatas Eesti Energia pressiesindaja Kaarel Kuusk.

Andrus Karnau

Lääne-Eesti aasta turismitegu on Tšaikovski festival

Lääne-Eesti turismikonverentsil Pärnus kuulutati neljapäeva õhtul Lääne-Eesti 2017. aasta turismiteoks suvel Haapsalu Tšaikovski festival.

Tšaikovski festival peeti sel suvel esimest korda, pakkudes nii balletietenduse (pildil) kui ka tõise muusika kontserte. Traditsioonilisel sügisel turismikonverentsil antakse välja aasta turismitegu ja turismiarendaja tiitel. 2017. aasta turismiarendajaks sai Saaremaa Rally MTÜ.

Turismiarendaja finalistide hulka jõudsid ka Läänemaa ettevõtja, käsitööpoe Ehe ja Ehtne ning Talumehe kõrtsi omanik Raul Sas ja Matsalu loodusfilmide festival.

Kaire Reiljan

ARVO TARMULA

Uuel aastal saab tasuta bussiga Haapsalust Tallinna ja Tartusse

Kui uuel aastal 1. juulist jõustub Keskerakonna soovitud tasuta bussisõit maakonnaliinidel, siis hakkab tasuta bussiga saama Haapsalust ka Tallinna, Pärnusse ja Tartusse.

Seda põhjusel, et Lääne maavalitsus on tellinud peale maakonnaliinide hanke ka bussiliinid neisse linnadesse. Majandusminister Kadri Simson ütles Postimehele, et tasuta hakkavad bussid liikuma neil liinidel, mis on tellitud avalike hangetega. „Mõnel üksikul juhul on ühistranspordikeskus või maavalitsus hankesse liisanud ka maakonna piire ületavad marsruudid, kuid vaid juhul, kui komertsalustel seesugust pakkumist koos kõigi peatustega ei eksisteeri,” ütles Simson.

Go Busi juhatuse liige Andrei Mändla märkis, et kui tuleb tasuta bussiliiklus, siis kasvab reisijate arv, mis omakorda tähendab, et bussifirma peab hakkama sõitma suurema ja kallima bussiga kui seni.

„Ega see normaalne ole,” sõnas Mändla ning tõi näite, et praegu dooteerib riik nende sõitu Haapsalu–Tartu liinil.

„See buss on reedeti välja müüdnud. Mismoodi see tasuta asja korral olema hakkab – buss sõidab ette, ja mis siis saab?” küsis ta.

„Aga paljudel külavaheliinidel ei juhtu ilmselt midagi. Kaugliinid võiksid ikkagi kõik olla tasulised, ka need, mis on riigi dotatsiooniga,” arutles Mändla.

Andrus Karnau

Tule meie toimekasse ja
usaldusväärsesse meeskonda
AUTOJUHT-KIRJAKANDJAKS
Lihula kandepunkti

Sinu ülesandeks on
postisaadetiste sorteerimine ja kliendile
kohaletoimetamine Lihula kandepiirkonnas.
Töö on täiskoormusega E–L algusajaga kell 6.00.

Lisainfo ja kandideerimine
helgi.peek@omniva.ee

Tutvu meie tööpakkumistega www.omniva.ee/toopakumised

Kes on kes Haapsalu volikogus

Haapsalu volikogu 25 liikmest 17 kuulub võimuliitu, mille moodustasid Urmas Suklese valimisliit HaRi ja Keskerakond. Opositsioonis on neli poliitilist jõudu.

Koalitsioon
 valimisliit HaRi
 Keskerakond

Opositsioon
 valimisliit Meie Inimesed
 Reformierakond
 Eesti Konservatiivne Rahvaerakond
 Sotsiaaldemokraatlik Erakond

Siim Saareväli

● 28.11.1982
 ● keskeriharidus

Laia profiiliga Haapsalu ärimees, kes on juhatuse liige üheksas osahingus ja kahes mittetulundusühingus. Peamine tegevusala on kinnisvara. Eelmise aasta kevadel lisandus tema äride portfelli Linnamäe sigala, mida tabas sel aastal suur õnnetus – sigade Aafrika katk.

Siim Saareväli on Reformierakonna nimekirjas Haapsalu volikogusse kandideerinud kokku kolmel korral – 2009, 2013 ja 2017. Edukalt.

Ülo Kalm

(volikogu aseesimees)

● 19.09.1956
 ● kõrgharidus

Rannarootsi muuseumi direktor ja eestirootslaste eestkõneleja, kellele eelmisel aastal anti Läänemaa kultuuripärlit tiitel.

Kolmel korral kandideerinud Noarootsi vallas Keskerakonna nimekirjas ja eelmisel korral, 2013. aastal Haapsalus Reformierakonna nimekirjas.

Praeguses volikogu koosseisus on Kalm valitud revisjonikomisjoni aseesimeheks.

Sulev Saareväli

● 27.09.1962
 ● keskeriharidus

Haapsalu mõjukas ettevõtja, juhatuse liige kuues osahingus ja kahes mittetulundusühingus, mille kaudu toetab vehklemissporti. Kirglikud suhted on tal ka tennisega. Peamised tegevusalad kinnisvara ja transport-logistika.

Sulev Saareväli on kohalikel valimistel kandideerinud 2002. aastast ja iga kord ka valituks osutunud. Siiani Reformierakonna nimekirjas, seekord Urmas Suklese valimisliidus.

Virge Tiik

● 26.04.1981
 ● keskeriharidus

Väikeettevõtja, Tiikar S OÜ konsultant, kes on Ridala valla Panga külas elanud viimased 13 aastat ja osaleb aktiivselt kogukondlikus tegevuses. Teda on nimetatud oma kodukandi patrioodiks ja uueks täheks kohalikus poliitikataevas.

Iлона Aasvere

● 04.02.1961
 ● kõrgharidus

Haapsalu põhikooli muusikaõpetaja, kes nimetati 2014. aastal Haapsalu aasta õpetajaks. Peale selle tuntakse teda kogu Eestis ka lauljana, kes on tegutsenud sellistes ansambelites nagu Beergrass ja Folkmill ning teinud sooloprojekte.

Kolmel korral kandideerinud Haapsalu volikogusse Reformierakonna nimekirjas – 1999, 2002 ja 2005. Sel aastal osutus ta HaRi nimekirjas ka valituks.

Tõnis Siir

● 27.06.1961
 ● kõrgharidus

Tunnustatud kirurg ning SA Läänemaa Haigla juhataja ja peaarst, kes on varem kandideerinud viiel korral kohalikel valimistel Isamaaliidu ridades, aastani 2005. Jätanud kolm valimistsükli vahele, võttis vastu Urmas Suklese kutse ühineda valimisliidu HaRi nimekirjaga.

Mati Seppi

● 01.11.1965
 ● kõrgharidus

Läänemaa spordikooli direktor ja teenekas lasteketreener, kes on paljud Läänemaa laskesportlased viinud medalivõitludeni.

Pika staažiga Haapsalu linnavolikogu liige, kes on kohalikel valimistel kandideerinud 1993. aastast, kuni selle aasta sügiseni oli Reformierakonna liige ja visati erakonnast välja, sest kandideeris valimisliidu HaRi.

Lauri Väli

● 24.11.1971
 ● kõrgharidus

Haapsalu Nurme õmblusvabriku (Nurme Production OÜ) juht, kirglik purjetaja ja tervisesportlane.

Kohalikel valimistel on kandideerinud 2009. aastast ja kuni selle korrani Reformierakonna ridades.

Praeguses volikogu koosseisus on valitud planeeringu- ja kommunaalkomisjoni esimeheks. Nagu ka eelmisel korral.

Mati Hunt

● 11.07.1969
 ● kõrgharidus

Läänemaa ühisgümnaasiumi majandusjuht, aktiivne spordi- ja laulumees. Enne seda tegeles Pärnus aastaid eraettevõtlusega ja naasis kodulinna kümme aastat tagasi, sest ei leidnud endas seda õiget pärnakat üles.

Varasem kokkupuude poliitikaga puudub, kuigi pakkumusi tehti.

Tahtmine kohalikus elus kaasa rääkida küpses vaikselt, kuni valimisliit HaRi tundus selle soovi realiseerimiseks õige väljund.

Andri Meriloo

● 08.11.1964
 ● kõrgharidus

Haapsalu perearst, kelle prakse kuulutas Eesti perearstide selts 2016. aastal üheks paremaks Eestis.

Seekordne polnud tal kohalikel valimistel esimene kandideerimine – 1996 kandideeris ta Hanila vallas (KVL Koduvald) ja sai 102 häält. Toona oli ta Virtsu perearst. 1999. aastal Haapsalus Reformierakonna nimekirjas kogus 29 häält ega saanud volikokku.

Tiit Moor

(Kaja Rootare asendusliige)

● 12.04.1971
 ● keskeriharidus

Urmas Sõõrumaa turvafirma USS Haapsalu piirkonna juht, varem kandideerinud IRLi ridades, kuid olnud ka Keskerakonna fraktsioonis ja seekordsetel valimistel liitus valimisliiduga HaRi.

Moor on tunnistanud, et ei oska varupingimees olla. Suurim hobi on tal puusculptuuride tegemine – neli tema skulptuuri on püstitatud Aafrika randa, kuhu ta on lubanud igal aastal vähemalt ühe uue kuju panna.

Riho Lepp

(Tõnu Parbuse asendusliige)

● 18.05.1969
 ● keskeriharidus

Saarioinen Eesti OÜ müügijuht.

Varem on kohalikel valimistel kandideerinud kahel korral Reformierakonna nimekirjas Haapsalus, 2009. ja 2013. aastal, ja valituks osutunud. Nii ka seekord, sedapuhku valimisliidu HaRi. Reformierakonnast visati Lepp välja. Praeguses volikogu koosseisus on ta valitud eelarve- ja rahanduskomisjoni esimeheks.

Malle Õiglas

(Peeter Vikmani asendusliige)

● 01.11.1971
 ● kõrgharidus

Haapsalu linna algkooli direktor.

Kohalikel valimistel kandideerinud varem ühel korral – 2009. aastal IRLi nimekirjas. Praeguses volikogu koosseisus on Õiglas valitud haridus- ja kultuurikomisjoni esimeheks.

Helle Saarsoo

● 18.11.1955
 ● kõrgharidus

Staažikas Haapsalu perearst, kes alustas kohalikus poliitikas 2009. aastal, kandideerides Keskerakonna nimekirjas stabiilsete tulemustega.

Nagu ka eelmise volikogu koosseisus ajal, on Saarsoo sotsiaal- ja õiguskomisjoni esimees.

Jaanus Karilaid

(volikogu esimees)

● 01.02.1977
 ● kõrgharidus

Sukeldus Haapsalu poliitilisele 2005. aastal, mil erakond lähetas ta piirkonda juhtima. Kohalikel valimistel on osalenud kokku nüüd neljal korral ja valitud kolmandat korda volikogu esimeheks. Tema eestvõttel tehti Haapsalu linnavolikogu istungid internetist jälgitavaks.

Karilaid on saanud jala ukse vahele ka suures poliitikas – 2015. aasta sügisest on ta riigikogu liige ja Keskerakonna aseesimees.

Natalia Koropets

● 11.02.1949
 ● keskeriharidus

Haapsalu inimesed tunnevad teda peamiselt postkontori endise klienditeenindajana.

Osaleb kohalikel valimistel 1996. aastast, alates 1999. aastast edukalt Keskerakonna nimekirjas.

Reelika Ender

(Helen Rammu asendusliige)

● 10.03.1983
 ● kõrgharidus

Haapsalu noorte huvikeskuse juht, keda tuntakse kui väga aktiivset ja pühendunud noortega tegelejat. Poliitikaga ei ole ta varem jõudnud kokku puutuda. Jaanus Karilaid kutsus teda küll juba neli aastat tagasi Keskerakonna nimekirjas kandideerima, kuid naine leidis, et pole veel õige aeg. Seekord oli.

Merle Mäesalu

● 07.07.1970
 ● kõrgharidus

Lääne maavalitsuse arengu- ja planeerimisosakonna juhataja sisenen Haapsalu kohalikk poliitikasse 2013. aastal, mil liitus IRLiga ja seati kohe ka erakonna linnapeakandidaadiks. Kõige aktiivsem opositsiooni esindaja Haapsalu linnavolikogus. Sel kevadel teatas otsusest erakonnast välja astuda ja moodustada valimisliit koos IRLi Ridala valla esinumbri Toomas Schmidtiga. Praeguses volikogu koosseisus valitud sotsiaal- ja õiguskomisjoni aseesimeheks.

Andrei Tšerepanov

● 30.01.1963
 ● keskeriharidus

Autokooli Fixum juhataja ning ka liikluse teooria- ja sõiduõpetaja. Esimest korda kandideeris Haapsalu volikogusse 2005. aastal IRLi nimekirjas.

Praeguses volikogu koosseisus valitud planeeringu- ja kommunaalkomisjoni aseesimeheks.

Toomas Schmidt

● 20.04.1956
 ● kõrgharidus

Pikaaegne Ridala vallavanem 2001–2016, kes teab poliitilisest konkurentist kõike. Kuigi ka tema otsustas kandideerida valimisliidus, kuulub ta siiani IRLi ridadesse ja on Läänemaa piirkonna juhatuse ning erakonna volikogu liige.

Praeguses volikogu koosseisus valitud eelarve- ja rahanduskomisjoni aseesimeheks.

Raimond Lunev

● 07.10.1955
 ● kõrgharidus

Legendaarne Haapsalu tarbijate ühistu juhatuse esimees, kelle nime kannab rahvasuus Haapsalu ainuke nüüdisaegne kõrge sort hoonet.

Ka tema on IRLi liige ja kuulub erakonna Läänemaa piirkonna juhatusse.

Heinar Tuulberg

● 09.02.1960
 ● kõrgharidus

Haapsalu põhikooli õpetaja. Mees, kelle kohta on öeldud, et teda teavad paljud, kuid samal ajal ei teata temast palju. Faktid ütlevad, et ta on ka Tuulberg Index OÜ osanik ja finantsturgude nõunik ning MTÜ Tuulberg.eu liiga juhatuse liige. Kohalikel valimistel on ta vahelduva eduga kandideerinud 1996. aastast ja olnud nii Isamaaliidu, Reformierakonna, IRLi kui ka sotsiaaldemokraatide nimekirjas. Praeguses volikogu koosseisus valitud haridus- ja kultuurikomisjoni aseesimeheks.

Urmas Koppe

● 09.12.1976
 ● kõrgharidus

Haapsalu Linnamajandus ASI juht, kes tuli 2015. aastal kodukantide tööle tagasi just seepärast, et sai linnaettevõtete juhiks.

On varem kolmel korral kandideerinud Ridala vallas – 2002 (valimisliit Koduhoidjad), 2005 (Eesti Kristlik Rahvapartei) ja 2013 (Reformierakond).

Selle aasta kevadel sai Reformierakonna Haapsalu piirkonna juhiks.

Lauri Luik

● 23.04.1982
 ● kõrgharidus

Reformierakonna misjonär Läänemaal ja pärast seda, kui oravate lipulaev Haapsalus Urmas Sukles oma teed läks, ka erakonna uus esinumber Haapsalus. On kiiresti opositsioonipoliitiku rolli sisse elanud.

Kohalikus poliitikas 2002. aastast, 2007. aastast ka riigikogu liige.

Toomas Vallimäe

● 20.12.1963
 ● keskeriharidus

Uuemõisa algkooli õpetaja ja Sutlepa baptisti koguduse pastor.

Üks suuri tegijaid Ridala valla poliitelus. Kohalikel valimistel on kandideerinud 1996. aastast, olles esindanud valimisliitu Koduhoidjad, Eesti Kristlikku Rahvaparteid, IRLi, valimisliitu Ühtne Ridala, Eesti Kristlike Demokraate ja seekord EKREt.

Praeguses volikogu koosseisus valitud revisjonikomisjoni esimeheks.

Kirjanikud Igor Kotjuh (vasakult), Triin Soomets, Carolina Pihelgas ja Kaur Riismaa vestlesid lugejatega Haapsalu raamatukogus.

ARVO TARMULA

● MINGE RAAMATUKOKKU JA LUGEGE LUULET

Kirjanikud arutlesid Haapsalus luule ja tõlkimise üle

Kirjandustuur Sõnaränd tõi Läänemaale lugejatega kohtuma neli tõlkivat luuletajat.

KAIE ILVES
kaie@le.ee

Sõnarännul kohtuvad kirjanikud igal aastal raamatukogudes lugejatega, tänavune Sõnaränd oli juba neljateistkümnnes ja raamatukogusid mööda sõitis ligi 30 kirjanikku, Läänemaal tuuritas neli.

Kui poleks pidanud

Haapsalus juhtis kirjanike vestlusringi Igor Kotjuh, luuletaja, luule tõlkija ja esimest korda ka luuletajate autojuht, nagu ta ise ütles. Kotjuhi ekipaazi kuulusid luuletajad Triin Soomets, Carolina Pihelgas ja Kaur Riismaa, keda kuulas mõnikümme luule ja kirjandushuvilist raamatukogus hiirvaikselt.

„Saate teada, kuidas näevad välja autorid, kuulata nende loomingut ja võrrelda, kas nähtu ja kuuldu läheb kokku. Iseneest on see muidugi mõttetu, sest

Sõnarändurid Haapsalus

- Igor Kotjuh
- Triin Soomets
- Carolina Pihelgas
- Kaur Riismaa

kokkulangevus võib vaimustada samavõrd kui vastuolu,” ütles Kotjuh.

Et kõik neli olid luuletajad ja üksiti luule tõlkijad, siis luule ja tõlkimise üle peale loomingut ettelugemise ka arutati. Ainus autor, kes Kotjuhi sõnul oskab vahet teha luule ja proosa vahel, oli Kaur Riismaa, kes on peale luulekogude avaldanud ka kaks romaani.

Ligi 20 luulekogu autor Triin Soomets luges ette oma veel ilmunuta poeese, mida palus Kotjuh kuulata tähelepanelikult. „Kellekski tuli saada, hakkasin luuletajaks. Kui poleks pidanud,

oleksin lihtsalt olnud,” alustas Soomets.

Enam-vähem samale järeldusele oli jõudnud ka Riismaa, kes ainsana (samuti veel ilmunuta) proosat lugedes tõdes: milleks raisata aega rügamisele, kui oled loodud laulma.

Riismaa tutvustas ka oma nutiraamatut „Tarabella”. Teist sellist pole loodud Eestis ja võib-olla ka terves maailmas. „Tarabella” on nimelt raamat, mida ei saa lugeda, see on raamat kõrvadele ja jalgadele. Liikuda tuleb koos nutitelefoniga ja GPSi järgi Pelgulinna, kus eri tänavanurkadel aktiveeruvad tekstid, mida kuulatakse. See jalutuskäik kestab umbes kolmveerand tundi. „Ükski luuletus ei kordu eal, sest alati on eri meeleolu, eri ilm,” ütles Riismaa. Tarabellaks nimetati kunagi Timuti tänavat.

Triin Soometsa sulest on ilmunud teistest sõnaränduritest rohkem raamatuid, peale selle oli

ta kõige vanem. „Triin on katanud keelega ja keel on katanud Triinuga meist kõige kauem,” märkis Kotjuh. Soometsa kohta on öeldud, et ta on kogu aeg reisil olev kirjanik. Miks see nii on, selle kohta ka küsiti. Soomets ütles, et kusagil esinedes võib juhtuda, et kellelegi meeldib tema luule ja teda kutatakse üha uuesti ja uuesti, üha uutesse riikidesse. Temaga ongi nii läinud.

Ka võõrsil loeb Soomets oma luulet ette eesti keeles. Kuigi tema poeese on tõlgitud inglise keelde, ei taha ta seda inglise keeles ette lugeda. „Luule on väga seestpoolt asi ja minu sees ei ole inglise keelt,” ütles Soomets.

Ka Carolina Pihelgas tõdes, et eesti keel on talle väga tähtis. Kotjuhi sõnul on Pihelgas luuletaja-sõnaraamat – ta on tõlkinud luulet kreeka, hispaania, soome, norra, rootsi ja makedoonia keelest, aga tõlgib ai-

nult mõnest teisest keelest eesti keelde, mitte vastupidi, sest ainult eesti keel on oma.

Sisemised keeled

Kaks sisemist keelt on vaid Igor Kotjuhil. Küsimusele, kas ta peab ennast eesti või vene kirjanikuks, vastas Kotjuh, et talle ei meeldi see „või” kahe vahel. „Kui oleks küsimus, kas ma pean ennast eesti ja vene kirjanikuks, siis ma vastaksin julgesti jah,” ütles Kotjuh.

Kotjuh on tõlkinud eesti luulet vene keelde ja vene luulet eesti keelde. Omamoodi kurioosum on Arvo Metsa luule tõlkimine. Mets on eestlane, kes elas poole oma elust Moskvas ja kirjutas vene keeles. „Eestlane kirjutas vene keeles ja venelane tõlkis selle eesti keelde,” ütles Kotjuh.

Pihelgas luges tekste oma vastilmunud luulekogust „Pimeduse pisiasjad” ja Nikola Madzirovi kogust „Valgus ja

tolm”, mille ta on tõlkinud makedoonia keelest.

Madzirov on nüüdisaegse Euroopa üks omapärasemaid ja võimsamaid poeete, kes on ilmutanud seni vaid kolm luulekogu.

Pihelgas märkis, et tõlgib vaid neid luuletajaid, kes talle meeldivad, ja luuletõlgete puhul see üldjuhul nii ongi. Kui proosatõlkeid enamasti tellitakse, siis luuletõlkeid ei telli keegi ja need sünnivad vaid tõlkijate initsiatiivil. Luule tõlkimine on rohkem looming, kui on proosa tõlkimine, tõdesid sõnarändurid. See on uue luuletuse loomine, oma loomingut üks harusid.

Küsimusele, keda vene poeetid soovitsid Kotjuh lugeda, vastas ta, et ei teeks vahet vene, eesti ja maailmakirjandusel: „Lihtsalt lugege luulet. Minge raamatukokku, seiske riuli ette, vaadake, katsetage, mis teile meeldib, ja lugege!”

Lepavaiad selgitasid Haapsalu linnamüüri vanuse

KAIRE REILJAN
kaire@le.ee

Tänavu kevadel Rüütli tänaval Haapsalu keskaegse linnamüüri alt päevavalgele tulnud lepavaiaid järgi võib arvata, et linnamüür on rajatud 15. sajandi esimesel poolel või hiljemalt keskpaigas.

Linnamüüri alt leitud seitset lepavaia uurinud Tartu ülikooli teadurid tegid raadiosüsiniku analüüsiga kindlaks, et varaseim linnamüüri rajamise aeg võis olla 13. sajandi lõpp, 14. sajandi algus, hilisem 15. sajandi keskpaik või teine pool. „Välistades äärmu-

600 aastat vanad lepavaiad.

sed võiks vaiade miinimumvanust lugeda 15. sajandi esimesest poolest või keskpaigast, mis sobib ka linna territooriumi laienemise ja aktiivse kivihoonete püstitamise-ga,” ütles arheoloog Anton Pärn.

Pärna sõnul polnud täpsemalt võimalik kõdunenud vaiade vanust määrata. Lepavaiaid, mis linnamüüri vanust aitavad selgitada, leiti tänavu kevadel ja suve hakul Haapsalu vanalinnas reoveetrassi kaevamisel. Rüütli tänaval selgus, et linnamüür on Peetri maja juures teinud ootamatut jõnksu, mistõttu tuli 2,5 meetrit sügavale tänavaalusesse pinnasesse peitunud linnamüü-

ri lammutada. „Tegime seda raske südamega, aga see andis esimest korda võimaluse müüri lõpuni uurida,” ütles Pärn.

Linnamüüri maakividest vundamendi alt tuli välja seitse põhjasavisse rammitud lepapuust vaia, millega tõenäoliselt püüti massiivsetest maakividest alumist vundamendiriida kinnitada.

10–11 cm läbimõõduga vaiade pikkus oli 20–46 cm. Paremini säilinud vaiadel olid otsad kahelt poolt tahutud. Tartu ülikooli teadur Alar Läänelaid tegi selgeks, et vaiadena on kasutatud paarikümne aasta vanuseid le-

papuid. Seda, millal lepad maha võeti, siiski teada ei saadud, sest dendrokronoloogilisi uurin-guid saab teha ainult okaspuudele ja ka siis peab puul olema vähemalt 70 aastaringi. Nii jäi kogu lootus raadiosüsiniku analüüsile, mis paigutas vaiad 15. sajandi esimesse poole.

Haapsalu linnamüüri ehitusaeg on seni olnud ebaselge. Kirjalikes allikates räägitakse linnamüürist alates 16. sajandist. Näiteks viidatakse linnamüüri olemasolule 1550. aastate raeprotokollides, kus enamasti on müüri märgitud kohaviitena – mingi asi asub müüri

lähedal. Kroonik Balthasar Russow ei maini aga oma 1570. aastal ilmunud kroonikas Haapsalut üheksa müüri piiratud linna hulgas.

Omaaegne tuntud kunstiteadlane Villem Raam, kes 1960. aastatel trassitööde ajal paljastanud Haapsalu linnamüüri esimesena kirjeldas, on selle ehitusaja paigutanud 15. sajandi esimesse poole, hilisemal ajal on aga müüriehituse ajaks pakutud pigem 15. sajandi lõppu või 16. sajandi algust. „Ma ei teagi, millest see tuleneb, aga arvame, et Haapsalus ei saa linnamüür nii vana olla,” arutles Pärn.

Lion'ite heategevuslik oksjon kogus 1111 eurot

Haapsalu lion'id ja rotarid kogusid esmaspäeval korraldatud heategevuslikul oksjonil vaegnärgijast Haapsalu noormehe tarvis 1111 eurot. Haapsalu Lionsi klubi Valge Daam laekur Ene Erman ütles, et klubi pole oksjonel varem kunagi nii palju raha ühe ettevõtmisega kogunud.

13. novembril korraldasid Haapsalu Lionsi klubi Valge Daam ja Haapsalu Rotary klubi juba viiendat korda heategevusliku oksjoni. Igal aastal on oksjonil ka oma eesmärk. Tänavu koguti raha vaegnärgijast Haapsalu noormehele Mirkole arvuti ja spetsiaalse arvutiprogrammi soetamiseks.

„Oksjon on iga-aastane traditsioon, mida oodatakse põne-

vusega mõlemas klubis,” nentis Valge Daami tänavune president Marelle Saar.

Nagu ka varasematel kordadel, läksid tänavu oksjonil kaubaks Lionsi klubi naiste valmistatud hoidised. Eriti populaarsed olid marineeritud seened ja kurgid. Oksjoni viis läbi Haapsalu Rotary klubi president Jaanus Arnover.

„Jaanuse aktiivsel ja meeleolukal juhtimisel koguti 1111 eurot, mis on kõigi aegade rekord,” tõdes Saar. „Rotarid osutasid eriti suurteks moosisõpradeks.”

Lion'id ja rotarid annavad arvuti Mirkole üle detsembri keskel.

URMAS LAURI

Tegusam elu – sellest mõtteviisist juhendume iga päev, kui loome klientidele võimalusi aktiivseks ja mitmekülgseks eluks kogukonnas.

SULLE MEELDIB TÖÖ SOTSIAALVALDKONNAS?

Meie Uuemõisas asuv teenusüksus otsib oma tiimi toimekaid

TEGEVUSJUHENDAJAID.

Uuemõisa Kodu nüüdisaegses kuues peremajas elab ligi 70 täiskasvanud psüühilise erivajadusega inimest, kellega vahetult töötavad tegevusjuhendajad, kelle juhendusel ja kaasabil saavad teoks kõik igapäevaeluks vajalikud toimetused ja huvitegevused.

Töö on päevastes ja öistes 12tunnistes vahetustes graafiku alusel (vahetus kl 8 ja 20).

Ootame Sind kandideerima, kui

- oled keskharidusega,
- oled kannatlik ja oskad teisi juhendada,
- oled valmis meeskonnatöös.

Pakume Sulle tööpäevadel tasuta toitlustamist, toetusi peresündmuste puhul.

Tööleasumiseks vajalik kehtiv tervisetõend ning kriminaalkaristuse puudumine.

Täpsem kuulutus www.hoolekandeteenused.ee
Info telefonil 5645 4298.

Töösoovi võib saata kuni 30.11.2017 e-aadressil anneli.vessart@hoolekandeteenused

www.hoolekandeteenused.ee
www.facebook.com/hoolekandeteenused

**Haapsalu
Kutsehariduskeskus**

**otsib oma meeskonda
KOKKA/ÕPETAJAT**

kes naudib suurepärase toidu valmistamist, serveerimist ja peab lugu heatasemelisest teenindusest. Peamised tööülesanded on õpilastele kokatöö erialaste oskuste õpetamine, juhendamine praktilise tegevuse juures ning koos õpilastega tellimuste täitmine.

Nõudmised kandidaadile:

- Soovime, et kõik oleks Sinu kirg, Sul oleks kokakunsti ilumeelt ja nägemust menüüde arendamisel ja soovi oma kogemusi õpilastega jagada
- Sul on töökogemus kokana
- Sul on valmidus pidevaks enesetäienduseks ja meeskonnatöös
- Oled positiivse ellusuhtumisega, oskad tegutseda iseseisvalt ja julged vastutada

Kool pakub:

- tööd värskest uuendatud ja kaasaegsete seadmetega õppekõrgis ning õpperuumides
- vaheldusrikast tööd, kus kokatöö oskustele lisaks saab arendada ka pedagoogilisi ja arvutioskusi
- pikka suvepuhkust ja toetavaid kaastöötajaid

Palume esitada soovivavaldsus ja CV hiljemalt 30. novembriks e-posti aadressil kool@hkhk.edu.ee või postiaadressil Ehitajate tee 3, Uuemõisa, 90401 Läänemaa. Info telefonil 510 7062.

HAAPSALU KEELEPESA

Mikael Sjövall – publitsist,

Soomerootslane Mikael Sjövall, kes üritab Haapsalus rootsi keele oskust taaselustada, on teda alati köitnud teised vähemusrahvad ja nüüd on tema huvi keskmes eestirootslased.

KAIRE REILJAN
kaire@le.ee

Mikael Sjövall ilmus Haapsalus esimest korda avalikkuse ette kaks aastat tagasi, kui esitles Rannarootsi muuseumis oma eestirootslastest ja nende identiteediotsingutest kõnelevat raamatut „På strövtåg i Aiboland”. Raamatu tarbeks on ta intervjuueerinud eri paigus elavaid eestirootslasi, et saada teada, mis on identiteedi alus – on see keel, kultuur, juured või hoopis midagi muud.

Nüüd on Sjövall oma südameasjaks võtnud eestirootslaste asja ajamise ja rootsi keele taaselustamise Lääne-Eestis. Tema eestvõttel alustas Iloni Imedemaa juures tegevust laste keelepasa ja Haapsalu lasteraamatukogus koguneb igal kolmapäeval rootsi keele vestlusklubi.

Üle nädala pühapäeviti koos käiv keelepasa on koht, kus õpetatakse lastele rootsi keelt mängu, jutustuste ja argitegevuste kaudu. Uus-Meremaalt maooori keele taaselustamiseks alguse saanud keelepasa õppevormi kasutatakse ka Soomes saami keele ning Eestis võru ja setu keele õpetamiseks. Sjövall tõi näite, et Soomes on kümne aastaga, mil keelepasa meetodit kasutatud, kasvanud kolta- ja Inari saami keele kõnelejad hulk. „Aga kui Rootsis öeldi „keelepasa”, ei saa nad midagi aru, sest nad on suunatud assimileerimisele,” oli ta suurema naaberrahva suhtes kriitiline.

Küsimusele, miks ta selliste asjadega õigupoolest tegeleb, vastas Mikael Sjövall: „Minu lootus ja peamine eesmärk on seda kultuuri ja vähemuskeelt taaselustada.” Ta lisas, et tahaks seda teha just konkreetsete tegevuste kaudu. „Patrik Göransson (Tallinna Rootsi-Mihkli koguduse õpetaja – toim.) ütles, et brošüüre oleme küllalt trükinud, nüüd oleks aeg teha konkreetseid asju.”

Keelepasa ja vestlusgrupp on Sjövalli hinnangul just sellised konkreetsed asjad. Tema unistused on juba sealmaal, et Haapsalus võiks olla üks rootsikeelne lasteaiariühm. „Kui esimest korda sellest linnavalitsuses rääkis, öeldi, et idee on tore, aga kas selle järele ka nõudlust on. Huvi väljaselgitamiseks tegid nad ettepaneku alustada klubitegevust,” rääkis Sjövall. Nii tõi ta suvel Haapsallu soomerootsi ansambli Arne Alligator ja raamatuillustraatori Christel Rönnsi. Sügisel jätkati üle pühapäeva keelepasa kokusaamisi.

Peaaegu pool aastat tegutsemist on näidanud, et on huvi – suvistel üritustel Iloni Imedemaal osales 150 inimest, keelepasa käib koos 10–12 inimest. „Oleme püüdnud hoida läve nii madala kui võimalik, ei hakka piiri ega nõudeid seadma – tere tulnud on kõik, kes soovivad,” lisas ta.

Vähemuste friik

Mikael Sjövall tunnistas, et nii kaua kui ta end mäletab, on ta alati olnud vähemuste friik. „Kuuludes vähemuse hulka nagu mina soomerootslasena, mõtled

Mikael Sjövall kirjutas eestirootslastest raamatu, kus ta püüab selgusele jõuda, kas identiteet on seotud

Mikael Sjövall

- Sündinud 25. juulil 1966 Turus
- Lõpetanud rootsikeelse Åbo Akademi ühiskonnateadlasena
- Töötanud: tugiisikuna Munkholmeni põgenikekeskuses; diplomaadina Soome välisministeeriumis; kommunikatsioonijuhina Greenpeace'is ja keskkonnainvesteeringute firmas Nefco; ajakirjanikuna nii YLE rootsikeelses raadios kui ka kolumnistina ajalehes Hufvudstadsbladet; praegu vabakutseline ajakirjanik
- Abielus, kahe tütre isa
- Nimetab end publitsistik, isaks, keskkonnaaktivistik, ässitajaks, etnofriigiks, vastuvoolu ujujaks, kes on allergiline kullisside ja keisri uute riiete vastu

teistmoodi, ja mulle on oluline muuta nähtavaks ka teisi vähemusi – aidata ja toetada neid. Ta lisas, et õigupoolest oleks ta võinud sattuda tegutsema ka Setu- või Võrumaal, aga just rootsi keele tõttu on tal eestirootsi vähemusse olnud lihtsam sisse elada.

Oma raamatut tutvustades on Mikael Sjövall palju ringi sõitnud, eriti Soomes, ja kuuleb väga sageli küsimust, kui palju Eestis eestirootsi kultuurist üldse alles on. „Need, kellel on enamiku mõtlemine, võivad ju öelda, et eestirootslusest pole enam midagi alles ja miks oma energiat selle peale kulutada.”

Sjövall ise on teisel arvamusel. Ta on kohanud väga palju eestirootsi juurtega inimesi nii Eestis, Soomes kui ka mujal, kuhu eestirootslased juba enne sõda tööotsingutel välja rändasid. Paljud neist suguvõsast on aga keele kaotanud.

„Neil on väga suur igatsus oma juuri taasleida, aga nad ei tea alati isegi, kuidas seda teha, kas tuleks õppida rootsi keelt, ehitada esivanemate kombel maja, ehitada paat või teha midagi muud.”

Sjövall tunnistas, et on hakanud järjest rohkem vältima vestlusi teemal, kui palju eestirootslasi veel alles on. „Ma ei jaksa kuulata seda viimase mohlakaanlase juttu. Riigirootslased nimetavad Oskar Fribergi viimaseks eestirootslaseks Vormsis, aga ta pole ju viimane. Kas Jonne Berggren on vähem õige või perekond Streng või Rosen-

Keelepasa tegevused juhatas sisse soomerootslane Mikael Sjövall

keskkonnaaktivist, ässitaja ja etnofriik

nimetab end vähemuste friigiks – soomerootslasena
lased.

rohkem vereliini või keelega.

2 × ARVO TARMULA

soomerootsi ansambel Arne Alligator.

bladid? Näiteks Yngve Rosenblad on fantastiline kultuurikandja, kes laulab vanu viise, on ise teinud rahvariided. See on tema viis kultuuri kanda ja igaühel ongi oma asjad, mida ta hästi oskab.”

Keel ja identiteet

Sjövalli sõnul on teda alati köitnud teema, millele õigupoolest toetub inimese identiteet. Enamasti seostatakse identiteeti keelega ja arvatakse, et kui kaob keel, siis kaob ka kultuur. Tema meelest pole sellest aga midagi hullu, kui eestirootsi asja eesti keeles aetakse. „Puhtusenõue on väga vale. Miks ma peaks süüdistama näiteks oma lapsi sellepärast, et nad on kakskeelsed. Et nad valivad rootsi või soome keele vastavalt oludele ja sellele, kellega nad läbi käivad,” arutles ta.

Täiesti rootsikeelses peres kasvanud Sjövall on soome keelt õpinud õues sõpradelt ja koolis. Ta on seisukohal, et inimesel ei pea olema mitte ainult üks tundakeel, vaid neid võib olla mitu, ja eri keeltes võibki eri asju väljendada. „Mis puudutab näiteks vandumist, siis soome keel on minu meelest väga väljendusrikas: „perkele” kõlab palju paremini kui „fan”. Ka eestikeelne „kurat” on pisut pehme kõlaga.”

Ka Haapsalu ja Noarootsi on olnud kakskeelsed – ühes lauses võidi keelt vahetada ja teinekord ei saadud isegi aru, mis keelt rää-

Greenpeace'i kõneisikuna oli Mikael Sjövall seotud ka laeva Probo Koala peatamisega Paldiskis. RAIGO PAJULA / POSTIMEES / SCANPIX

giti. See on üsna loomulik, kui arvestada, et enne sõda oli Vormsi ja Riguldi elanikest üle 90 protsendi rootsikeelsed, Noarootsis üle 60 protsendi ja Haapsalus kõrgeagadel 10 protsenti.

Keel pole aga Sjövalli sõnul alati mitte esmatähtis olnud. Näiteks keskajal, 16.–17. sajandil oli keelest olulisem sotsiaalne klass ehk see, kas oled mõisaomanik, pops, käsitöeline vms. „Oluline oli see, millisesse ühiskonnakihiti kuuluti, seejärel oli külaidentiteet ja oma suguvõsa. Keel tuli kaugel-kaugel selle järel.” Ta tõi näite, et pragmaatiliselt võttes pidi selleks, et Haapsalu turul oma kartulit ja kala müüa, oskama pisut eesti, rootsi ja vene keelt.

Keel omandas tähenduse alles rahvusromantika ajastul, 19. sajandi 70.–80. aastatel. „Ma arvan, et seda on vaja meeles pidada, sest tänapäeval oleme väga keelekesksed,” ütles Sjövall.

Nostalgiline Eesti

Eestisse sattus Mikael Sjövall esimest korda üliõpilasena juba nõukogude ajal. Läänemaa le tuli ta esimest korda 1993. aastal vabakutselise ajakirjanikuna tegema raadiosaadet eestirootslastest. Pärast paarikümneaastast pausi jõudis ta siia kanti tagasi taas ajakirjanikuna, kui tegi artiklisarja Eesti taasiseseisvumise 20. aastapäeva puhul.

Edasi tulid juba fotonäitus eestirootslastest ja raamat. Praegu kirjutab ta näidendid, mille tegevus toimub 1940. aastatel Noarootsis. „Tont teab, mis sellest saab,” tunnistas Sjövall ise. „Selles mõttes on raske, et mul endal pole siin sugulasi, kes sellest ajast rääkida oskaks, ja minu eesti keel on ka üsna nigel.”

Küsimusele, miks ta end Eestiga seob, vastas Sjövall, et ühelt poolt sellepärast, et iseennast leida – siin on väga palju kokkupuutepunkte soomerootslusega. „Peale keeleliste seoste tunnen ka, et saan siin olles alati palju energiat – saan kümme korda tagasi selle, mis annan.” Ta tõi näiteks Ruhnu kiviaiatalgutel osalemise: „Asi pole mitte ainult ühiselt kiviaia ehitamises, vaid see on ka sümbolne – ehitame üles midagi, mis nõukogude ajal on maha lammutatud.”

Eestirootslaste kõrval tõmbab Sjövalli Eestisse sinne loodus, Soomes on see kadunud. Tema sõnul on Soome oma sood ära rikkunud, aga Eestis on palju rabaalaid ja sellepärast on siin ka rikas linnuelu. „Teil väikeses Eestis on ka metsloomi palju rohkem kui suures Soomes – karusid, hunte jts. See on tegelikult arusaamatu.”

Sjövall lisas, et Eestis on palju rohkem pragmatismi – siin ei muututa hüsteeriliseks, kui Noarootsis või Nõval nähakse hundikarja. „Soomes hakataks sellisel juhul juba lastele politseiesikort nõudma ja Soomes on poliitikuid, kes tahaksid tõepoolest teatud loomaliigid välja juurida, näiteks kormoranid. See on ju absurd.”

Oma sõnul leiab Sjövall Eestis palju sellist nostalgilist tунnet, mida ta mäletab oma lapsepõlvest Turu saarestikus: „Sõidad jalgrattaga ja liblikas maandub plusile. Nüüd seda enam pole, sest liblikad on põllumajanduses kasutatavate pestitsiidide tõttu välja suremas.” Teiseks näiteks tõi ta lesta, mis on Nagu (Nauvo) saare alt merest täiesti kadunud, aga mida Eesti rannikul saab suvel igal pool.

„Eestis on maalähedast elustiili, mis on mulle lähedane, ja siin kasutatakse veel talupojatarkust,” ütles ta.

Greenpeace'i aktivist

Loodus ja keskkond pole Mikael Sjövallil pelgalt mitte huviv, vaid on olnud ka osa tema tööst. 2000. aastate esimeses pooles oli ta keskkonnaorganisatsiooni Greenpeace Norden kõneisik.

● Sjövall selgitas, et Greenpeace tugineb samale filosoofiale kui Martin Luther King või Mahatma Gandhi – vägivalda vältimisele.

Mitmed Greenpeace'i toonased aktsioonid puudutasid ka Eestit. Nii näiteks peatati 2006. aastal Paldiski sadamas laev Probo Koala, mis oli Elevandiluurannikul mürgiseid jäätmeid maha pannes mürgitanud tuhandeid ja tapnud kuus inimest, ning Muugal takistati tankeri lahkumist.

Keskkonnaaktivistide aktsioonid võivad tavainimestele kohati ekstreemsed tunduda. Sjövall

selgitas, et Greenpeace tugineb samale filosoofiale kui Martin Luther King või Mahatma Gandhi – vägivalda vältimisele. „Aktsioonidel ei tohi kasutada füüsilist ega verbaalset vägivalda. Küll aga võib oma kehaga midagi blokeerida, takistamaks kuritegu keskkonna vastu,” ütles ta.

Sjövalli sõnul pole Greenpeace'i aktivistid mingid suvalised hipid, kellel tuleb mõte pähe ja see tehakse teoks, vaid kõik aktsioonid on pikalt läbi mõeldud ja planeeritud. „Kui tuleb seadust rikkuda ja näiteks laev peatada, siis peab olema ka tugev argumentatsioon,” ütles ta. Selles töös olid seotud pikad kampaaniaplaanid ja kaugemad eesmärgid.

Sjövall tõdes, et looduse puhul on asju, mis võivad olla seaduslikud, kuid pole moraalselt ega eetilisele õiged. Ta tõi näiteks uraani ja rikastatud metalli jäätmete laskmise põhjavette Sillamäel või Kunda reostamist tsemenditollmuga. „See kõik oli nõukogude ajal küll seaduslik, aga polnud moraalselt ega eetiliselt õige.”

Juhtumid, millega Greenpeace Eestis tegeles, olid Sjövalli sõnul selgelt seaduse ja looduse vastu. „Saavutasime lõpuks selle, et rahvusvahelised laevandusorganisatsioonid viisid ellu üsna suured muudatused,” oli ta rahul.

Põhilised keskkonnateemad, mis 2000. aastate alguses Põhjamades aktuaalsed olid, olid seotud kliima ja metsandusega. Sjövall ütles, et kliima teema pole kahjuks siiani laheneunud. „Eestis räägitakse vähe töigast, et 90 protsenti Eesti energiat tuleb fossiilkütustest. Saavutamaks sõltumatust Vene naftast ja õlist, pannakse kliima teema kalevi alla,” rääkis ta. Sjövall lisas, et pikka aega oli Eesti tuuleenergia poolest väga edumeelne ja oli aeg, mil Eestis oli tuulikuid rohkem kui Soomes. Nüüd see kahjuks nii ei ole ja Soome on mööda läinud.

Metsanduse asjus leidis aga Sjövall, et vaatamata lageraie-tevastasele nurinale, mida Eestis kostab, pole siin asi üldse nii hull kui Soomes. „Eesti metsanduses on küll näha nii lageraie kui ka teatavat anarhiat, kuid teisest küljest on siin vana metsa osakaal Soomega võrreldes üsna suur,” ütles ta. Vana metsa puudumine mõjutab aga liigirikkust.

Isoleeritud Soome

Kuigi ajakirjandus ja keskkond on olnud Mikael Sjövalli elus kaks läbivat joont, on ta tegelenud ka muude põnevate asjadega, muuhulgas töötades Soome saabunud põgenike tugiisikuna.

Kui meil võttis põgenike teema tuurid üles aasta-paar tagasi, siis Soome sai oma esimese šoki 1990. aastate alguses, mil saabus riiki suurem hulk põgenikke Somaaliast. Toona Turu lähedal asuvas põgenikekeskuses töötanud Sjövall oli üks esimesi, kes puutus saabujatega kokku pärast seda, kui politsei nad üle oli kuulanud. Ta lisas, et kõik toona keskusse jõudnud põgenikud polnud sugugi mitte aafrik-

lased, vaid oli ka Venemaa juute ja mõned eestlasedki.

Sjövalli sõnul kõlasid Soome ühiskonnas 1990. aastate alguses veelgi hüsteerilisemad toonid kui Eestis. „Soome oli erinevalt naabritest, kuhu tuli massiliselt põgenikke juba 1950. aastatel, kogu sõjajärgse aja uskumatult isoleeritud,” rääkis ta. „Kultuuriliste erinevuste aktsepteerimine, arusaamine, mida põgeniku staatus tähendab ja et on rahvusvahelised konventsioonid, mis annavad õiguse asüüli taotleda, olid Soomes uskumatult piiratud,” jätkas ta.

Veerandsaja aastaga on Soome ühiskond muutunud. Enam ei kergita keegi kulmugi, kui rongis võõrkeeles räägitakse. „Ekstreemsed ksenofoobsed ühiskonnaklassid pole küll kuhugi kadunud ja seda näeb põlissoomlaste puhul. Aga nende agendas on ka palju muud peale võõraviha,” lisas Sjövall.

Põlissoomlaste seisukohad meenutavad Sjövalli sõnul 1930. aastate retoorikat, kus piüritakse rõhuda puhta joone hoidmisele. Põgenike kõrval ei mahu sellesse pilti ei rootslased, saamid ega ka mustlased. „See on omamoodi traagiline, et ajalugu käib nüümoodi ringiratast ja me ei õpi sellest midagi või õpime väga vähe,” ütles ta.

Oma tugiisikutöö kohta ütles Sjövall, et see oli väga õpetlik. „Ühelt poolt olin nende ärakuulaja, amatöörpsühholoog, samal ajal oli minu ülesanne neid aidata, kohaliku kultuuri kurvidest aru saada ja neil asüüli taotlemise pikas ootuses toeks olla,” kirjeldas ta oma ülesandeid.

Sjövalli tunnistas, et lihtne see töö ei olnud, sest ühiskonnas kõlasid taustal hüsteerilised, peaegu rassistlikud debaadid. „Ja sina ise oled võimetu tegema midagi muud, kui aitamata neil inimestel tunda end teretunud. Ma ei saanud selles rollis struktuuri mõjutada,” ütles ta. Ta lisas, et tugiisikuna töötades on oluline olla professionaalne: „Seda tööd ei saa teha, kui endal on elus suured probleemid.” Sjövalli sõnul tuleb teha vahet empaatial ja sümpaatial. „Empaatiat aitab teise inimese elust aru saada ja end sellesse asetada, aga sa ei saa elada teise inimese elu. Nead peavad ise oma elu eest vastutust kandma, keelt õppima, püüdma edasi minna.”

Enamik 1990. aastate alguses Soome saabunud põgenikke on nüüd oma elu sisse seadnud. Sjövall ütles, et kohtab neist mõnda aeg-ajalt linnas või trehvas nendegemistele internetis. Hiljuti sattus ta enda sõnul internetis juhuslikult ühe noormehe peale, kes töötab nüüd Londonis Sudaani diplomaadina. „Mul on hea meel seda näha,” kinnitas ta.

Kui Mikael Sjövalliga tema tegemistest rääkida, tundub, et tegemist on paadunud idealistiga. Ta ise on seda meelt, et ehk on ta elu jooksul üht-teist ikka õppinud. „Loodetavasti saab inimene aja jooksul targemaks ja ma pole enam nii sinisilmne nagu 25aastaselt. 25aastasena usume, et maailm on hea ja et ka üks inimene võib palju muuta. Nii see ju pole.”

Lehm Ljudmilla lastekas

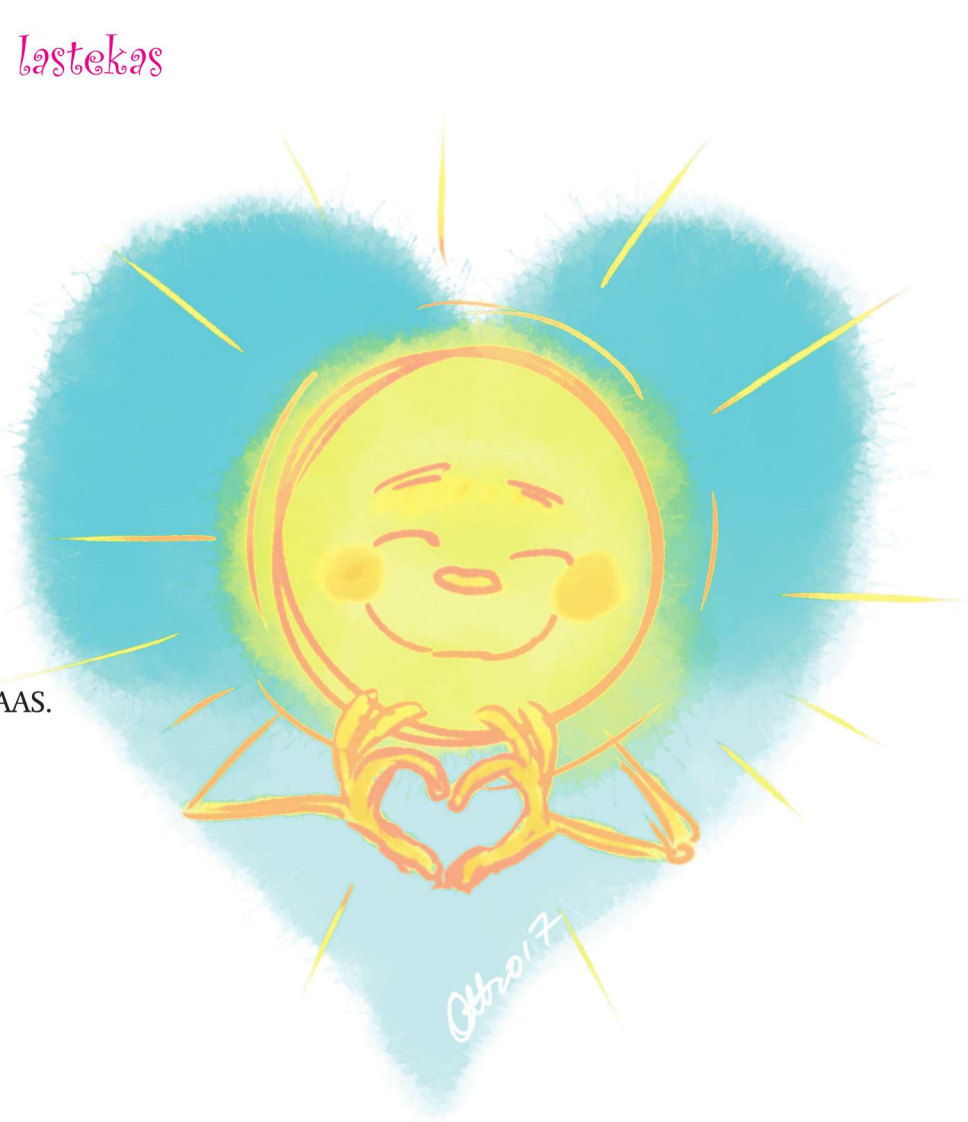
Tekst Aidi Vallik
Pilt Ott

SOOJADE SOOVIDE LAUL

KUI PIMEDAD AJAD ON KÄES,
SIIS ON SOOJADE SOOVIDE PÄEV.
OLGU VALGED SU TOAD
JA SOOJAD SU KÄED,
SIIS PEAGI SA PÄIKEST TAAS NÄED!

KUI PAKANE VALLUTAB MAA,
SOOJAD SOOVID SIIN PÄÄSTAVAD TAAS.
OLGU VALGED SU TOAD
JA SOOJAD SU KÄED,
SIIS PEAGI SA PÄIKEST TAAS NÄED!

SOOJAD SOOVID SU SÜDAME SEEST
TOOVAD PÄIKESE TAGASI VEEL.
OLGU VALGED SU TOAD
JA SOOJAD SU KÄED,
SIIS PEAGI SA PÄIKEST TAAS NÄED!

LASTESUDOKU

	3			2	
2					3
		1	4		
		2	1		
6					4
	4			5	

SUDOKU

9	6						4	5
			4		8			
2				3				6
		2	8		1	5		
			9		3			
		3	6		5	8		
7				5				9
			7		4			
6	3						5	7

TEATRIMÄNG

Teatrimängu võitja on Mati Võrklaev. Piletid 30. novembril toimuva le etendusele ootavad teid Lääne Elu toimetuses.

MALE

8									
7									
6									
5									
4									
3									
2									
1									
	a	b	c	d	e	f	g	h	

LP RISTSÕNA- JA MALELAHENDAJAD

Matt kolme käiguga. Eelmise nädala vastused: Ve6+; Kh5; Lg4f.
Leidke tänasest ristsõnast lahendus vastuse realt. Eelmise nädala vastus: „Läänemere isandad”; „Tütre kiri isale”. Lahendusi ootame hiljemalt järgmise nädala reedeks aadressil reklaam@le.ee või Posti 30, Haapsalu. Novembris õigesti vastanute vahel loositakse välja Lääne Elu meeneid. Lääne Elu meenete võitjad on Elle Kruus, Gvardi Jutt ja Evi Kuuseõis.

SELLE NÄDALA SUDOKU LAHENDUSED

2	9	5	4	3	1	6	7	8
7	8	6	9	2	5	3	1	4
3	4	1	7	6	8	2	9	5
5	2	8	3	1	7	4	6	9
4	7	9	6	5	2	8	3	1
6	1	3	8	4	9	5	2	7
9	5	2	1	8	6	7	4	3
8	3	7	2	9	4	1	5	6
1	6	4	5	7	3	9	8	2

5	3	6	8	4	9	7	1	2
9	7	4	2	1	3	8	6	5
2	8	1	5	7	6	9	4	3
7	9	8	6	2	1	5	3	4
6	4	2	9	3	5	1	7	8
3	1	5	4	8	7	6	2	9
1	2	3	7	9	8	4	5	6
8	5	7	3	6	4	2	9	1
4	6	9	1	5	2	3	8	7

tänav	helliõoja (n + in)	aktiivne	ühisrinne rāni		poliitik (n + eesn) Hollandi domeen	riik Euroopas	teadus- agentuur ultra- violett		e. poliitik (n + eesn) el. mot. jõud	vald	12.12.88 ÜN otsus raadium 16. nov ...- ütlev		keeld naishääl tütar
							jood atmosf. olek 2 x vok		küllalt				
end, tipp- poliitik (n + eesn)			sides.		Rumeenia domeen		ajalool. pedag. (in + n)					ruteen	
is. as.			kübe		bravuur		püüeldi		Jupiteri kaaslane naatrium			tippoliitik (n + eesn)	okas- looma ametlik avaldus
... kronor				k. Ridala khk									
Einstein		onu ...		e. poliitik (eesn)			üpris				e. tennisist		
sordi- aret. (n + in)		naisenimi				Vab. sõja kangelane (n + in)	üle- musi		Rumeenia raha		vaatad		naisenimi enne haige (Ingl)
süsinik						nutan			Tallinna poliitik (in + n)				
			riik Kaukaas.								Leedu domeen		
151.	saav kääne		riikl. teh- nol. inst.								ilutaim		
arsti-	auto- noomne				magamata				automark				
mi-bemoll					üllast mõtetki				2 x kons				
		riik Euroopas					las olla et					raadius	
		Rootsi kroon					ununema					kott	
			naisenimi			kuulsus		hõbe		Vene lennuk			
			aastatuhat			nurmele		rahvasta		k. Märja- maa v.			
kääne				Leedu rahval.					tänav (It)	vulkaani			
16. nov. otsus				noot					Šveitsi matem.	ühis- seadus			
ehk			riidesort				heli- kunstini						
Itaalia domeen			venek. eessõna				röövkala						
küla Ridala khk.					kirjanik (n + in)				mõla			null	
					veregrupp				2.			Ukraina lennuk	
esmas- päev		soust					2. poole						
		raviasut.					läämmastik						
		1.											
tripi, joon					mehenimi				tele- ajakirjanik				
									Arktika lind				

20. november

00.25 ERR.ee uudised
06.55 Terevisioon
08.55 Kutsuge ämmaemand!
09.50 Terevisioon
11.50 Maahommik
12.35 Wend Weis
13.05 Punane sekund
13.35 Reisile minuga
14.00 Meie maailm
14.55 11 000 aastat hiljem
15.40 LIVEstonia
16.10 Kolkakomissar Sophie Haas
17.00 Aktuaalne kaamera
17.05 ENSV
17.35 Kutsuge ämmaemand!
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
20.00 Osoon
20.30 seolemine
21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm
21.30 Sport
21.40 Välisilm
22.15 Tõejärgne aeg
23.05 Lõksus – tapja meie seas

00.10 Malibu hai (Australia, Kanada, 2009)
01.55 Mida oodata last oodates (Expecting, USA, 2012)
03.45 Tantsi, kui oskad
05.15 Saage tuttavaks
05.45 Reporter+ **06.15** Külade-
tektiivid **07.05** Tom ja Jerry
07.35 Zig ja Sharko
08.00 Reporter **09.00** Minu kodu
on parim **10.00** Osake minust
11.00 Kodus ja võõrsil
11.30 Nädalalõpp Kanal 2ga
13.00 Roaldi nädal. Tagasi kooli-
pingis **14.00** Tüdruk nimega Elif
15.00 Armastuse maitse
16.00 Küladetekiivid **17.00** Minu
kodu on parim **18.00** Osake minust
19.00 Reporter **20.00** Köök
20.30 Kodutunne **21.30** Nukuma-
ja **22.30** Kiired ja vihased – Tokyo
Drift (Saksamaa, USA 2006)

00.40 Rosewood **01.35** Po-
litseipere **02.25** Võimalik vaid
Venemaal **02.50** Midsomeri
mõrvad **04.30** Stop!
04.55 Seitsmesed. Uudised **05.25**
Südameasi
06.15 Käsna–Kalle Kantpüks
06.40 Tasujate võitlused **07.05**
Grizzy ja lemmingud **07.15** Grizzy
ja lemmingud **07.25** Käsna–Kalle
Kantpüks **07.45** Tasujate võitlused
08.10 Minu köök on parim **09.25**
Võimalik vaid Venemaal **09.55** Kir-
gede torm **11.00** Vaprad ja ilusad
11.35 Top Shop **11.50** Sunägukö-
lab tuttavalt **15.00** Saatuslik valik
16.00 Vaprad ja ilusad **16.30**
Kirgede torm **17.40** Minu köök on
parim **18.45** Seitsmesed. Uudised
19.25 Seitsmesed **20.00** Kuuuuri-
ja **21.05** Võimalik vaid Venemaal
21.30 Merivälja **22.30** RoboCop
(USA 2014)

00.00 Meloodia 69 **00.35** ERR.ee
uudised **07.00** Yoko **07.10** Karus-
marjad metsikus looduses **07.35**
Geronimo Stiltoni lõbusad lood
08.00 Susapusa Okidos **08.10**
Lola Pikk–körv **08.15** Lastetuba
08.30 Pipi, Pupu ja Rosmary **08.35**
Prüghunt ja Superjanes **09.00**
Ringvaade **10.00** Kolkakomissar
Sophie Haas **10.50** Bettie läheb
ära **12.45** PÖFFi kaheksa ja pool
12.54 ERR.ee uudised **15.30** Uus
Tase **15.50** Papist poisid **16.00**
Lastetuba **16.15** Loomaia tee 64
16.25 Rüütel Rooste **16.40** Milly
murrab pead **16.45** Džungliraamat
17.00 Mina ja Miia **17.25** Beni
ja Holly väike kuningriik **17.35**
Mukk ja Tšavapa **17.45** Zou **18.00**
Lastetuba **18.55** Uus Tase **19.20**
Aktuaalne kaamera (viipekeeles)
19.30 Pärimuzoon **20.00**
Maahommik **20.45** Elu allpool
nulli **21.30** Kultuuriuudised **21.35**
PÖFFi kaheksa ja pool **21.45**
Plektrum. Uku Uusberg **22.30**
Piano **22.40** Tühi ruum **22.50** Lin-
nugriip **23.00** Amalimbo **23.15**
Aegkood (USA 2000)

21. november

00.00 PÖFFi kaheksa ja pool
00.10 Ringvaade
01.12 ERR.ee uudised
06.55 Terevisioon
08.55 Kutsuge ämmaemand!
09.50 Terevisioon **11.55** Hommik
Anuga **13.10** Osoon
13.35 Välisilm
14.10 Onelma hukk
15.10 Hetk ajaloos
15.15 Ajavaod. Riigi mehed
15.50 Niimuudu om
16.10 Kolkakomissar Sophie Haas
17.00 Aktuaalne kaamera
17.05 ENSV
17.35 Kutsuge ämmaemand!
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
20.00 Foorum
21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm
21.30 Sport **21.40** OP
22.10 Puls **23.00** Plektrum
23.45 PÖFFi kaheksa ja pool
23.55 Ringvaade

00.40 Surmarelv 3 (USA, 1992)
02.40 Reporter
03.30 Ameerika talent
05.00 Saage tuttavaks
05.50 Meie Bullerby **06.15** Kü-
ladetekiivid **07.05** Tom ja Jerry
07.35 Zig ja Sharko
08.00 Reporter
09.00 Minu kodu on parim
10.00 Osake minust
11.00 Kodus ja võõrsil
11.30 Nukumaja
12.30 Kodutunne **13.30** Oled jät-
nud jälje **14.00** Tüdruk nimega Elif
15.00 Armastuse maitse
16.00 Küladetekiivid **17.00** Minu
kodu on parim **18.00** Osake minust
19.00 Reporter **20.00** Radar
21.00 Krimi **21.30** Siberi võmm
22.30 Kõik, mis juhtub pärast
(Inglismaa, USA 2017)

00.55 CSI kriminalistid **01.45**
Moodnereperekond **02.10** Merivälja
03.00 Kuuuurija **03.55** Võimalik
vaid Venemaal **04.20** Seitsmesed.
Uudised **05.00** Seitsmesed **05.25**
Üheotsapillet **06.15** Käsna–Kalle
Kantpüks **06.40** Väiksed võlurid
07.05 Grizzy ja lemmingud **07.15**
Grizzy ja lemmingud **07.25** Käs-
na–Kalle Kantpüks **07.50** Väiksed
võlurid **08.20** Minu köök on parim
09.25 Võimalik vaid Venemaal
09.55 Kirgede torm
11.00 Vaprad ja ilusad **11.35**
Top Shop **11.50** Kuuuurija **12.55**
Merivälja **13.55** Maitse **15.00**
Saatuslik valik **16.00** Vaprad ja
ilusad **16.30** Kirgede torm **17.40**
Minu köök on parim **18.45** Seits-
mesed. Uudised **19.25** Seitsmesed
20.00 Reis Siberi südamesse.
Baikal **20.30** Suletud uste taga
21.30 Padjaklubi **22.30** Palgasõ-
durid 3 (USA 2014)

00.57 ERR.ee uudised **07.00** Zou
07.10 Milly murrab pead **07.20**
Mina ja Miia **07.45** Lastetuba
08.35 Loomaia tee 64 **08.45**
Oktonaudid **09.00** Ringvaade
10.00 Kolkakomissar Sophie Haas
10.50 Plektrum. Uku Uusberg
11.35 PÖFFi kaheksa ja pool
11.45 Noortebänd 2017 **12.32**
ERR.ee uudised **15.30** Uus Tase
15.50 Papist poisid **16.00** Laste-
tuba **16.50** Kurr-näuh! **17.00** Mina
ja Miia **17.25** Beni ja Holly väike
kuningriik **17.35** Mukk ja Tšavapa
17.45 Bobby ja Bill **18.00** Pee-
ter Paani uued seiklused **18.20**
Wissper **18.30** Lastetuba **18.45**
Lammass Shaun **18.55** Uus Tase
19.20 Aktuaalne kaamera (viipe-
keeles) **19.30** Lotte lood **20.05**
Vähk – unustatud teerada **21.00**
Meie Aja Kunst **21.30** Kultuuriu-
udised **21.35** PÖFFi kaheksa ja pool
21.45 Žiguliga Venemaal **22.15**
69 minutit 86 päevast (69 Minutes
of 86 Days, Norra 2017) **23.25**
Eesti TOP 7

22. november

00.57 ERR.ee uudised
06.55 Terevisioon
08.55 Hercule Poirot
09.50 Terevisioon
11.55 Prillitoos
12.45 Täendamisi
12.50 Leiutades Eestit
13.00 Riigikogu infotund
14.00 Iseolemine
14.30 Foyle 'i sõda
16.10 Kolkakomissar Sophie Haas
17.00 Aktuaalne kaamera
17.05 ENSV
17.35 Hercule Poirot
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
20.00 Pealtnägija
20.45 Suud puhtaks
21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm
21.30 Sport
21.40 Suud puhtaks
23.00 Ajavaod. Riigi mehed
23.25 PÖFFi kaheksa ja pool
23.35 Minu pere. Joulud

00.25 Malibu hai (Australia, Ka-
nada, 2009)
02.10 Kodutunne
03.00 Reporter **03.50** Huumori-
tähestik **05.25** Saage tuttavaks
05.50 Meie Bullerby **06.15** Kü-
ladetekiivid **07.05** Tom ja Jerry
07.35 Zig ja Sharko
08.00 Reporter **09.00** Minu kodu
on parim **10.00** Osake minust
11.00 Kodus ja võõrsil **11.30** Sibe-
ri võmm **12.30** Radar **13.30** Köök
14.00 Tüdruk nimega Elif **15.00**
Armastuse maitse **16.00** Küla-
detekiivid **17.00** Minu kodu on
parim **18.00** Osake minust **19.00**
Reporter **20.00** Suur lotokolma-
päev. Rooside sõda **21.00** Oled
jätanud jälje **21.30** Pilvede all **22.30**
Naistevangla **23.35** Vahelevõtja.
Rängad kuriteod

01.00 Kutsuge Cobra 11 **01.55**
Reis Siberi südamesse. Baik
02.25 Padjaklubi **03.15** Suletud
uste taga **03.55** Reis Siberi süda-
messe. Baik **04.20** Seitsmesed.
Uudised **05.00** Seitsmesed **05.25**
Maitse **06.15** Käsna–Kalle Kant-
püks **06.40** Väiksed võlurid **07.05**
Grizzy ja lemmingud **07.15** Grizzy
ja lemmingud **07.30** Käsna–Kalle
Kantpüks **07.55** Väiksed võlurid
08.20 Minu köök on parim **09.25**
Reis Siberi südamesse. Baik
09.55 Kirgede torm **11.00** Vaprad
ja ilusad **11.35** Top Shop **11.50**
Suletud uste taga **12.55** Padjaklu-
bi **13.55** Maitse **15.00** Saatuslik
valik **16.00** Vaprad ja ilusad **16.30**
Kirgede torm **17.40** Minu köök on
parim **18.45** Seitsmesed. Uudised
19.25 Seitsmesed **20.00** Eesti
parim pagar **21.00** Võimalik vaid
Venemaal **22.00** Reis Siberi sü-
damasse. Baik **22.30** Juurdlust
viivad läbi sensitiivid **5.23.35** NCIS
kriminalistid

00.21 ERR.ee uudised **07.00**
Peeter Paani uued seiklused **07.20**
Beni ja Holly väike kuningriik **07.35**
Bobby ja Bill **07.50** Mina ja Miia
08.15 Lastetuba **08.25** Loomaia
tee 64 **08.40** Wissper **08.45** Kos-
melendurid **09.00** Ringvaade
10.00 Kolkakomissar Sophie Haas
10.50 Pärimuzoon **11.20** Meie Aja
Kunst **11.50** PÖFFi kaheksa ja pool
12.00 Eesti muusikavideod **12.29**
ERR.ee uudised **15.30** Uus Tase
15.50 Papist poisid **16.00** Laste-
tuba **16.10** Kati ja Mimmu **16.25**
Kiisud, edasi! **16.30** Kõige suurem
sõber **17.00** Geronimo Stiltoni
lõbusad lood **17.25** Beni ja Holly
väike kuningriik **17.35** Susapusa
Okidos **17.45** Bobby ja Bill **18.00**
väike kuningriik **17.35** Susapusa
Minaja Miia **18.20** Wissper **18.30**
Lastetuba **18.45** Miriami kana
unistus **18.50** Must ja valge koer
18.55 Uus Tase **19.20** Aktuaalne
kaamera (viipekeeles) **19.30** Öhi-
napühised Peruus **20.00** Looduse
vägi **20.50** Vaba tahe **21.20** Hetk
ajaloos **21.30** Kultuuriuudised
21.35 PÖFFi kaheksa ja pool
21.45 Kaardimaja **22.30** Minu
naine sai vanaemaks (Eesti 1976)
23.35 69 minutit 86 päevast
(Lõvisüda (2013) **23.20** Ohtlik lend

23. november

00.10 Ringvaade
01.11 ERR.ee uudised
06.55 Terevisioon
08.55 Hercule Poirot
09.50 Terevisioon
11.55 Pealtnägija
12.45 Foorum
13.45 OP
14.15 Töörööbikud
14.45 Reformatsioon 500
15.20 Loomaarkt doktor Mertens
16.10 Kolkakomissar Sophie Haas
17.00 Aktuaalne kaamera
17.05 ENSV **17.35** Hercule Poirot
18.30 Aktuaalne kaamera **19.00**
Ringvaade
20.00 Tagasiteed ei ole
20.30 Punane sekund
21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm
21.30 Sport
21.40 Uudishimu tippkeskus
22.10 Cherbourgi vihmavarjud
23.50 Üks koorilaul

00.30 Nukumaja **01.30** Siberi
võmm **02.30** Reporter **03.25** Lip
Sync Battle – staarid liigutavad
huuli **04.40** Hooaeg **05.20** Rooli
võim **05.50** Meie Bullerby **06.15**
Küladetekiivid **07.05** Tom ja
Jerry **07.35** Zig ja Sharko **08.00**
Reporter **09.00** Minu kodu on
parim **10.00** Osake minust **11.00**
Kodus ja võõrsil **11.30** Pilvede all
12.30 Oled jätanud jälje **13.00**
Suur lotokolmapäev. Rooside sõda
14.00 Tüdruk nimega Elif **15.00**
Armastuse maitse **16.00** Küla-
detekiivid **17.00** Minu kodu on
parim **18.00** Osake minust **19.00**
Reporter **20.00** Suur komöödiaõh-
tu **21.30** Kiired ja ilusad Gruusias
22.30 Vastuvõtueeglid (2013)

00.35 Top Gear **01.35** Eesti
parim pagar **02.30** Võimalik vaid
Venemaal **03.20** Top Gear **04.20**
Seitsmesed. Uudised **05.00**
Seitsmesed **05.25** Maitse **06.15**
Käsna–Kalle Kantpüks **06.40**
Väiksed võlurid **07.05** Grizzy
ja lemmingud **07.15** Grizzy ja
lemmingud **07.25** Käsna–Kalle
Kantpüks **07.50** Väiksed võlurid
08.20 Minu köök on parim **09.25**
Võimalik vaid Venemaal **09.55**
Kirgede torm **11.00** Vaprad
ja ilusad **11.35** Top Shop **11.50**
Eesti parim pagar **12.55** Võimalik
vaid Venemaal **13.55** Maitse
15.00 Saatuslik valik **16.00** Vap-
rad ja ilusad **16.30** Kirgede torm
17.40 Minu köök on parim **18.45**
Seitsmesed. Uudised **19.25** Seits-
mesed **20.00** Eesti selgeltnägijate
tuleproov **21.30** Kättemaksukon-
tor **22.35** Kõik mängu (Runner
Runner, USA 2013)

07.00 Zou **07.10** Džungliässad
07.20 Lola Pikk–körv
07.25 Beni ja Holly väike kuningriik
07.35 Vahva Roosi **07.50** Gero-
nimo Stiltoni lõbusad lood **08.15**
Lastetuba **08.30** Kati ja Mimmu
08.40 Pipi, Pupu ja Rosmary
08.45 Papist poisid **08.55**
Miriam järve ääres **09.00** Ring-
vaade **10.00** Kolkakomissar
Sophie Haas **10.50** Žiguliga Ve-
nemaal **11.20** PÖFFi kaheksa ja
pool **11.30** Krzysztof Penderecki.
Rajad labüridis, 2013) **13.01** ERR.
ee uudised **15.30** Uus Tase **15.50**
Kriksatrullid. Õpime joonistama
16.00 Lastetuba **16.10** Kati ja
Mimmu **16.25** Tuutu ja Potsu
16.35 Karusmarjad metsikus
looduses **17.00** Geronimo Stiltoni
lõbusad lood **17.25** Beni ja Holly
väike kuningriik **17.35** Susapusa
Okidos **17.45** Bobby ja Bill **18.00**
Minaja Miia **18.20** Wissper **18.30**
Lastetuba **18.45** Miriami kana
unistus **18.50** Must ja valge koer
18.55 Uus Tase **19.20** Aktuaalne
kaamera (viipekeeles) **19.30** Öhi-
napühised Peruus **20.00** Looduse
vägi **20.50** Vaba tahe **21.20** Hetk
ajaloos **21.30** Kultuuriuudised
21.35 PÖFFi kaheksa ja pool
21.45 Kaardimaja **22.30** Minu
naine sai vanaemaks (Eesti 1976)
23.35 69 minutit 86 päevast
(Lõvisüda (2013) **23.20** Ohtlik lend

24. november

00.00 PÖFFi kaheksa ja pool
00.10 Ringvaade
01.13 ERR.ee uudised
06.55 Terevisioon
08.55 Hercule Poirot
09.50 Terevisioon
11.50 Suud puhtaks
13.15 Uudishimu tippkeskus
13.45 Vennad Dasslerid
15.15 Üks koorilaul
15.20 Doktor Martin
16.10 Kolkakomissar Sophie Haas
17.00 Aktuaalne kaamera
17.05 ENSV
17.35 Hercule Poirot
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
20.00 Töörööbikud
20.30 Wend Weis
21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm
21.30 Sport
21.40 Unustamatu
23.10 Pealtnägija

00.40 Kõik, mis juhtub pärast
(2017) **02.15** Naistevangla **03.10**
Vahelevõtja. Rängad kuriteod
03.50 Reporter **04.40** Pilvede all
05.25 112 – saatuslik hetk **05.50**
Meie Bullerby **06.15** Küladeteki-
vid **07.05** Tom ja Jerry **07.35** Zig
ja Sharko **08.00** Reporter **09.00**
Minu kodu on parim **10.00** Osake
minust **11.00** Kodus ja võõrsil
11.30 Suur komöödiaõhtu **13.00**
Kiired ja ilusad Gruusias **14.00**
Tüdruk nimega Elif **15.00** Armas-
tuse maitse **16.00** Küladetekiivid
17.00 Minu kodu on parim **18.00**
Osake minust **19.00** Reporter
19.55 Kuldivillak **20.30** Roaldi
nädal. Kosjakontor **21.30** Nädala-
lõpp Kanal 2ga **23.00** Mälupokker

00.35 Kondid **01.35** Saatanlikud
koduabilsed **02.25** Kättemak-
sukontor **03.20** Võimalik vaid
Venemaal **04.20** Seitsmesed.
Uudised **05.05** Seitsmesed **05.30**
Maitse **06.15** Käsna–Kalle Kant-
püks **06.40** Väiksed võlurid **07.05**
Grizzy ja lemmingud **07.15** Grizzy
ja lemmingud **07.25** Käsna–Kalle
Kantpüks **07.55** Väiksed võlurid
08.20 Minu köök on parim **09.25**
Võimalik vaid Venemaal **09.55**
Kirgede torm **11.00** Vaprad ja
ilusad **11.35** Top Shop **11.50**
Kättemaksukontor **12.55** Papad
Mammad **13.55** Maitse **15.00**

Isa traksid

JÄRJELUT

KAUKO KOSUNEN

Tõlkinud Katrin Ringeveldt

Kui isa rindel oli, kodune elu seiskus. Talv oli erakordselt külm, paks lumevaip maas ja pakane paukus. Õnneks oli küttepuid ja ehitusjääke küllaga. Halgude raiumine ja puude saagimine oli igapäevane töö. Ema pidi üksi hakkama saama. Aitasime Olliga puud sisse kanda. Õnneks oli maja uus ja hästi ehitatud. Kambrinurgas seisev kahelahi andis sooja. Emal oli palju tegemist, et tuba soe ja lastel söök laual oleks. Kõigil naabritel olid samad mured. See lähendas ümbruskonna naisväge.

Ega ma sel ajal emas muresid suurt mõistnud, nägin vaid, et ta oli tihti väsinud ja murelik. Satusin mõned korrad peale, kui ta nutta tihkus. Kui ema enam üksi majapidamistöödega hakkama ei saanud, saatis ta öde Elmale kirja ja palus vanaisa Mikko appi, peamiselt puid lõhkuma. Taadi abi oli Tärnäväski vana, sest Elma mees Antti oli samuti rindel. Metsatalus elasid Elma, Mikko ja neli väikest last. Elma nõustus ning teatas, et Mikko

võiks paariks nädalaks appi tulla. Oleks taadile väike vaheldus.

Meile Olliga mõte, et Mikko taat meile elama tuleb, ei meeldinud. Me ei tundnudki teda. Oleksime meelsamini emaga elanud. Isagi hakkas tasapisi ununema.

Mikko oli lühike vanamees, jändrik ja kühmus. Oli näha, et ta oli eluaeg rasket kehalist tööd teinud. Tal oli roosa nägu ja paljas pealagi. Kuuekümnendaastane Mikko oli reibas ja osales meeldi kodutöodes. Väsinuna kurtis ta pisteid rinnus ja pidi aegajalt hingetõmbamiseks istuma. Pikutades süütas ta kohe piibu ja tossutas seda, silmad suletud.

Mikko polnud eriti jutukas. Ta vastas napilt, kui temalt midagi küsiti. Iseloomult oli ta ägedavõitu. Ta sai kurjaks, kui asjad ei läinud tema tahtmist mööda. Siis ta pomises, torises ja vandus omaette. Viha lahtus ruttu. Meie põrguliste meelest oli see lõbus ja tegime koerustikke, et taati välja vihastada. Ta nägi meie tembud läbi. Tegi, nagu vihastaks, ja leebus otsekohe. See oli vahva mäng. Taat saagis ja lõhkus pliidipuid nii palju, et emal polnud tarvis talv otsa kirvest ega saagi puutuda.

Aastavahetus lähenes ja läks aina külmemaks. Öhtul oli õues kottpime. Majadest valgust ei paistnud, kuna pommitamise ohu tõttu oli antud pimendamiskäsk. Keldritest oli tehtud pommivarjendid, kuhu varjumist harjutati. Alati, kui proovihäire tuli, kostis sireenide huilgamine meile. Mikko juhtimisel läksime keldrisse ja seal pidime istuma seni, kuni kuuldus sireen „oht möödas“.

Uue aasta esimesel päeval oli selline pakane, et me Olliga välja ei saanud, kuigi oli ilus päikeseline päev. Ema askeldas köögis. Mikko kohendas ahjus tuld ja tõi väljast puid juurde. Ühtäkki tormas ta karjades tuppa, et nüüd on esimene pommitamine käes.

Metsa tagant kostis vaikset põrinat, mis muudkui valjenes.

● **Olli punnis algul vastu, aga kui linnast pommiplahvatusest kostis ja aknaklaasid kilisema hakkasid, oli poisil kiire keldrisse saada.**

Jooksime välisuksele müratekitajat vaatama. Taevas lendas suur hulk lennukeid Oulu poole. Lennukid kiiskasid päikesekiirtes silmipimestavalt. Neid oli põnev jälgida, mis sest, et lennukite kõmisev pöör oli ähvardav. Taat teatas, et need on tiblade lennukid. Õige pea algas linnas hirmus möll.

„Nüüd kõik siva keldrisse!“ karjus Mikko, tõmbas karvamütsi pähe ja tormas keldri uksele.

Ema üritas värisevate kätega meile riideid selga aidata. Olli punnis algul vastu, aga kui linnast pommiplahvatusest kostis ja aknaklaasid kilisema hakkasid, oli poisil kiire keldrisse saada. Sireenid hakkasid huilgama. Mikko vandus, miks hoiatus tuli alles siis, kui lennukid juba linna pommitasid.

Keldris oli pime, kitsas ja umbne. Meile oli tehtud istumispagad kartulisalve, täiskasvanutele oli kokku klopsitud pink ukse äärde. Mikko süütas õlilambi, mis nii palju valgust andis, et üksteist nägime. Ema üritas meid rahustada, öeldes, et oleme kesklinnast kaugemal, pole karta, et pomm meie maja tabab. Uskusin ema sõnu. Aga jät-

kuv kõuemürin ja maja värisemine kohutasid.

Kui kostis signaal „oht möödas“, tormasime välja vaatama, mis juhtunud on. Linn põles. Meieni oli näha leeki ja suitsu. Järgmisel päeval luges taat Kalevast, et lennukeid oli olnud seitseteist. Neist üks oli alla tulistatud. Kesklinnas oli mitu maja pihta saanud, surnuid neli ja palju haavatuid. Kirik polnud õnneks pihta saanud. Seal oli hommikul olnud jumalateenistus. Õpetaja oli kamandanud koguduse kirikupinkide alla varjule. Mis oleks juhtunud, kui pomm kirikut oleks tabanud!

Pidime keldris mitmeid korde istuma. Hoiatusi oli palju, õnneks suurem osa valesid. Aga siis tuli ka suur pommitamine. Jaanuari 21. päeval lendasid tiblade lennukid mitu korda linna kohale. Siis istusime keldris terve päeva. Ema oli korraldanud meile pisut mugavusi. Ta oli varunud keldrisse jooki ja sööki. Seal sai tattnina valgel lugeda. Ema oli kaasas muinasjuturaamat, kust ta meile meeleolu tõstmiseks ette luges.

Järgneb

KULTUURITEATED

● TERVIS JA SPORT

Fra Mare Day Spa saunapark avatud iga päev 13–22; kl 19 vesiaeroobika. Day Spa pilet E–N 10,50 €; R–P 14 €.

Sügise eripakkumine – kohvi-šokolaadimähis 56 €; maniküüri ja pediküüri komplekshooldus 39 €; näomassaaž ja mask 30 €. Broneerimine tel 472 4612 ja 472 4600, spa@framare.ee.

Spaahotelli Laine vee- ja saunakeskus avatud E–L kl 6–9 (3 €), 13–22 (7–10 €), P 6–9 (3 €), 9–22 (10 €). Treeningusaal avatud iga päev kl 6–22 (4 €). Täpsem teave ja broneerimine tel 472 4414.

● TANTSUÕHTUD

Fra Mare À LA CARTE restoran Bergfeldt ja lobby-baar (Ranna tee 2): P–N 12–23 ja R, L 12–24. L, 18. nov kl 20.30 tantsuõhtu, mäng ans Coco. Tel 472 4605, 503 7289. Vt framare.ee.

Restoran Blu Holm (Sadama 9/11) P–N 12–23, R–L 12–24. L, 18. nov kl 20 tantsuõhtu, Rain Poolen ja Imre Raidla. R, 24. nov kl 20 tantsuõhtu, Rain Poolen ja Aivar Raidla; kl 20.30 varieteeprogramm, esineb Viru varietee tantsurüpp. Pilet 10 €. L, 25. nov kl 20 tantsuõhtu, ansambel Ragnar & Co. R, 1. det kl 20 tantsuõhtu, Rain Poolen ja Aivar Raidla. L, 2. det kl 20 tantsuõhtu, ansambel Principlal.

● TEATER

Haapsalu kultuurikeskuses 18. nov kl 19 „Hullumeelse päevik“, piletid 17 ja 14 € Piletilevis ja Piletimaailmas.

● KINO

Haapsalu kultuurikeskuses 19. nov kl 15; 21. nov kl 16 film

„Õigluse liiga“, 3D, pilet 4,50 € + prillid 1 €. 22.–23. nov kl 19 film „Õigluse liiga“, pilet 4 €. 19. nov kl 17.30 film „Svingerid“, pilet 4 €.

● KONTSERT

Haapsalu kuthariduskeskuses 25. nov kl 14.30 ja kl 19 Villa Concerto kutsub kuulama muusikaklassikat. Chopin, Beethoven, Sibelius, Bantock, Piazzola ja teised. Pilet 13 €, perepilet 26 €. Broneerimine tel 510 1388 või sales.vil-laconcerto@gmail.com.

Haapsalu kultuurikeskuses 26. nov kl 18 kontsert „Tuntud ja tundmatu Hendrix“, pilet 8 € Piletilevis, 10 € kohapeal.

Haapsalu kultuurikeskuses P, 10. det kl 17 Ott Leplandi ja Inese jõulukontsert. Piletid hinnaga 12–16 € Piletilevist.

● RAAMATUKOGU

Läänemaa keskraamatukogu: lugemissaal, avalik internetipunkt ja kojulaenutuse osakond (Posti 3) ja lasteosakond (Wiedemanni 11) avatud E–R 10–18, L 10–15. P suletud. Igal laupäeval kell 11 on lasteraamatukogus jutuuhommik. Raamatulaenutuspunkt sotsiaalmajas (Kastani 7) avatud T 14–17 ja R 11–14. Vaata www.lib.haapsalu.ee.

● MUUSEUMID

Raudtee- ja sidemuuseum R–P 11–16. www.salm.ee.

Lihula muuseum avatud ettetellimisel. Info muuseum@lihula.ee või tel 523 4303.

Iloni Imedemaa teemakeskus (Kooli 5) on avatud K–P 11–17. www.salm.ee.

Hanila muuseum avatud ettetellimisel. www.hanilamuuseum.ee.

Rannarootsi muuseum on suletud remondi tõttu. Röömsa taaskohtumiseni uuel aastal.

Ants Laikmaa majamuuseum ja park (Kadarpiku küla, Lääne-Nigula v): K–P 11–16. www.salm.ee. Ahto Laadoga maalide näitus. Näitus jääb avatuks novembrikuu lõpuni. 19. nov k.a kell 14 meenutame kunstnik A. Laikmaad tema 75. surma-aastapäeval. Olete oodatud!

Haapsalu piiskoplinnuse muuseum on remondi tõttu suletud. Endiselt on avatud linnuse suur õu ja mänguväljak. Toomkirik on avatud R–P 11–15. Giidituurid: linnus@salme.ee; 518 4664.

Haapsalu raekoda (Kooli 2) on avatud K–P 11–17. www.salm.ee.

Rõude muuseum on avatud ettetatamisel telefonil 5683 1203. Muuseumis näitus „Silmskootud esemed“.

● NÄITUSED

Lasteraamatukogu (Wiedemanni 11) E–R 10–18, L 10–15. Ridala põhikooli keraamikaringi näitus „Kodukoht“.

Haapsalu kunstikooli galeriid (Jaani 2) T–R 14–18 ja L 12–16. Tasuta. Majagaleriis 2016/2017 II poolaasta õpilastööde näitus „Karussell“.

Maie kunstipood (Posti 2): E–R 10–18, L 10–15 Haapsalu ja Läänemaa kunstnike müüginäitus.

Haapsalu pitsikeskus (T–R 11–16, L 11–15): 30. novembrini Ulve Kangro autorinäitus „Minu lapsed“. 15.–20. nov on keskus suletud.

Spaahotelli Laine fuajegaleriis (Sadama 9/11) Ennu Põldma foto-näitus „Linnaloodus (Haapsalu) 2“.

Haapsalu linnagaleriis K–P kl 12–18 Egon Erkmanni maalinäitus „SIN...“.

Keskraamatukogu (Posti 3): lugemissaali fuajees Eugène Boudini reprode näitus „Pilver ja taevas“.

Kullamaa kultuurimaja galeriis „Käsitööst emakeelse piibli“.

REKLAAM

LUMBAR
ENERGY WOOD

OSTAME

- kasvatat võsa
- vähemväärtusliku lehtpuu raieõigusi
- leht- ja okaspuu küttepuid
- lepa enamusega metsakinnistuid

reigo@lumbar.ee
tel 5342 0379 | www.lumbar.ee

TEATED

ELEKTRIKATKESTUSED

Elektrivõrgu hoolduse ja remondi tõttu on elektrikatkestus:

20. nov kl 10–12 Lipiku aj;

21. nov kl 10–15 Jõgeva aj;

22. nov kl 10–15 Joosepi aj;

24. nov kl 9.30–10.30 Metsavahi aj;

24. nov kl 11–12.30 Mäense aj;

24. nov kl 13–15.30 Metsküla, Polma, Kontjala, Kallepa, Reimo, Saastna, Peetsiku, Tälli, Lilleoru, Pihla, Saue, Rolandi, Karini aj.

Loodame teie arusaamisele ja mõistvale suhtumisele.

Imatra Elekter AS

Jaapani kõites albumi õpituba

Haapsalu kunstikool kutsus osalema 24. nov kell 18–21 õpitoas, kus valmib A4 formaadis 15 lk kaunistustega fotoalbum.

Osalustasu on 25 eurot, lisaks palume kaasa võtta endale meelepärane 2 m pabertapeet.

Eelregistreerimine: marika.aedviir@hkk.edu.ee või 473 5608. Lisainfo: www.hkk.edu.ee.

Haapsalu kunstikool

Veetorstike läbipesu

Haapsalu Veevärk AS teostab kolmapäeval, 22.11.2017 kl 23 kuni 23.11.2017 kl 04 parema veekvaliteedi tagamiseks veetorstike läbipesu Haapsalu linnas.

Võimalusel soovime kinnistuomanikel sulgeda kuulkraan enne veearvestit. Palume vabandust võimalike eba-meeldivuste pärast.

Haapsalu Veevärk AS

REKLAAM

Autoklaas katki? Meie saame Teid aidata. Küsi infot: +372 558 7177

Autoklaaside kivitäkete parandus ja klaasipragude peatamine.

Esiklaasi tākete parandus alates 40 € tāk

Klaasipragude peatamine 25 €

Autoklaaside kahjukäsitlemine ja müük

Kui kivitäkke parandus esiklaasil ei ole võimalik, vahetame katkise klaasi välja. Omame kvaliteedimärki Sekurit Partner, mis on juhtiva autoklaaside tootja Saint-Gobain garantii, et töö tehakse kvaliteetselt.

Ummacar Auto OÜ
Oja 7, Haapsalu, Läänemaa
ummacarauto@gmail.com
www.ummacar.ee

Lääne Elu

Ilmub teisipäeval, neljapäeval ja laupäeval

Toimetuse aadress:

Posti 30, 90504 Haapsalu.

Toimetuse 473 7222,

kuulutused ja reklaam 473 7111,

e-post info@le.ee

Kodulehekül: www.le.ee

Peatoimetaja Andrus Karnau

Toimetajad Kaie Iives, Lemmi Kann,

Kaire Reiljan, Urmas Lauri, Tarmo Öuema

Reklaam reklaam@le.ee

Küljendaja Tiina Liiv

Korrektor Heli Tammik

Fotograaf Arvo Tarmula

Kuulutuste vastuvõtja Merilin Sellik

Reklaamitoimetajad Ave Tapner, Alar Birk

Raamatupidaja Vilma Hõovel

Väljaandja OÜ Lääne Elu: Posti 30, 90504

Haapsalu, tel 473 7222

Trükitud Printallis

Pangakontod

Swedbank EE18 2200 2210 1567 8031,
SEB EE62 1010 6020 0251 5004

Toimetusel on õigus kirju ja kaastöid toimetada ja selguse huvides lühendada ning valikuliselt honoreerida. Kaastöid ei tagastata ega retsenseerita. Kaebuste korral ajalehesisu kohta võib pöörduda Pressinõukogusse pn@eall.ee või tel 646 3363.

MÜÜK
Auto- ja majavõtmete valmistamine, lukkude paigaldus ja müük. Autoraadid ja kõlarid. Autoalar-mid. Rauduksed. LVL OÜ, Posti 39 (veetorn), tel 473 3247 ja 507 7979.

Müüa soodsalt sauna- ja suitsuahjud, kaminad, pliidid ja boilerid. Paigaldus. Pottsepatööd. Tel 505 4355.

Müüme põranda-, voodri- ja ehituslaudu mitmes laiuses. Vedu tasuta. Tel 506 4651.

Küttepuu, kuiv või toores, nii lahtiselt kui ka võrgus. **Kõdusõnnik** 30 kg. Tel 523 8852, 473 3301. Tammaru farm, www.tg.ee.

Kuiv okaspuu 37; toores lepp 28; kask 35; okaspuu 30 €/rm. Pikkus 30, 40 ja 50 cm. Vedu 3–7 rm kaupa. Tel 516 4278 ja 505 5203.

Kuivad pakitud kütteklotsid ja kaminapuud ning pakitud turba- ja puidubrikett. Kohalevedu tasuta. Tel 523 8503.

Müüa ehituslikku saematerjali ning voodri- ja põrandalauda. Vedu tasuta. Tel 528 2268.

Küttepuude müük (lehtpuu). Pikkus 30 cm, 40 cm ja 50 cm vastavalt ostja soovile. Hind alates 28 €/rm. Tärne alates 5 rm. Hind koos kohaleveoga Haapsalu linna piires. E–R kl 9–17. Tel 5668 1436.

Halukalur OÜ pakub poolkuivi ja tooreid halli lepa, sanglepa, kase ja segapuu küttepuid, halu pikkused vastavalt tellija soovile. Kogused al 3–17 ruumist. Hinnad kokkuleppel. Tel 5343 0708, lauri@halukalur.ee.

Müüa 3 m küttepuid. Kohalevedu. Tel 505 3786.

Müüa küttepuud. Hall lepp al 28 €/rm, segapuu al 28 €/rm, must lepp al 32 €/rm ja kask al 35 €/rm. Metsakuiv okaspuu al 35 €/rm. Vedu hin-nas. Halu pikkus vastavalt ostja soovile. Tel 5666 0431.

Kvaliteetne puidubrikett 960 kg, alus 172 €; Premium pellet 990 kg, alus 199 €. Kojuvedu hinna sees. Tel 5891 5954.

Müüa korralikud Soome teljed, laius 1,3 m. Kaasa lõim, koematerjal ja tarvikud. Hind kokkuleppel. Tel 5622 3296.

OST
Musta ja värvilise vanametalli kokkuost aadressil Tööstuse 11, Haapsalu. www.rauaspets.ee. Teave tel 5837 6276.

Lihula antiigiäri ostab parima hinnaga vanavara, kunsti, kulda, hõbedat, märke, rahasid, raamatuid ja muud. Tühjendusostud majapidamisse lõpetamisel. Tel 5691 5347.

Vanametalli ost ning olme- ja ohtlike jäätmete vastuvõtt Pü-lapää Läänemaa jäätmejaamas. Töstukauto teenus, metalli lõikamine. E–R kl 9–17, L 9–14. www.feralmet.ee. Tel 5668 1436.

Ostan vanu raamatuid, postkaarte, fotosid, merevaigust ehteid, mööblit, märke, samovare, medaleid, münte, paberiraha, maale ja graafikat. Tel 5829 9810.

Soovin osta korras paberitega Moskvich 2715 ehk piruka. Tulen ise järele ja raha kohe kätte. Võiks omal jõul treilerile sõita.

Ostame saare küttepuud. Vajadusel raie. KRISKE OÜ, tel 5648 6058.

KINNISVARA
OÜ Estest PR ostab metsa- ja põllumaad. Tel 504 5215, 514 5215, info@est-land.ee.

Ostan Haapsalus remonti vajava 1–3toalise korteri. Sobib ka ahjuküttega. Kiire tehing. Tel 5613 3677.

Posti 21, Haapsalu, www.aarete.ee

KINNISVARATEHINGUD ja **HINDAMINE.** Tel **473 4376.**

Silvi Merilo – 522 9958
Kairit Merilo – 506 6996

Posti 18, Haapsalu.

Võtame müüki teie KINNISVARA. Kokkuleppel kliendiga kohene väljaost. ott@apslund.ee, tel 506 9600.

Soovid osta või müüa kinnisvara? **Meie aitame!**

Annely Sermat, lääne regiooni juht, maakler (+372) 513 5163

Kaie Roos, kutseline maakler (+372) 517 8676

Anti Suu, maakler, kutseline hindaja (+372) 504 2164

Virve Metsis, maakler (+372) 505 4916

Aadress: Tallinna mnt 1, Haapsalu, tel (+372) 472 0830, e-post haapsalu@pindi.ee

Tule tasuta nõustamisele! **Juhtiv kinnisvarabüroo Eestis!**

Ostame põllu-, heina- ja metsamaad. Parim hind. Tel 506 9600.

TEENUS
Matusebüroost, Kooli 4, E–R 9–15, matuseteenused: auto, puusärgid, ristid, pärjad, kimbud, hauakivid ja -plaadid. Tel 473 7210, 514 6239. Matuseteenused Lihulas tel 5373 0448.

Ehitus- ja remonditööd. Katuseehitustööd. Vihmaveesüsteemide müük ja paigaldusteenus. Tel 5347 7919.

Puurkaevude puurimine ja projekteerimine. Vee- ja kanalisatsioonitööd ning septikute paigaldus. Rauaeral-dus, filtrite paigaldus. Tel 521 7415, 504 2999, www.baltipuurkaev.ee.

Ohtlike puude eemaldamine ning okste ja võsa lõikus. Töötame 7 päeva nädalas. Välismaal omandatud pikaaegne kogemus. Soodne hind ja kiire teenus. Helista julgelt ja leiame lahenduse. Tel 5623 0373. Randy

Tootja Läänemaal valmistab klaasplastist septikuid ja mahuteid. Kae-ve- ja planeerimistööd kopplaaduri-ga. Tel 551 0428, ain.raali@mail.ee.

Ehitusfirma R&O Ehitus OÜ. Kõik ehitus- ja remonditööd: fassaadid, katused, terrassid, saunad, korrus-majade trepikojad jm. Valmistame, müüme ja paigaldame ka lisaplekke. Tel 5857 5060. www.lihulaehitus.ee.

Teostame remonditöid eramajades ja korterites. Tel 551 6283.

Elav muusika teie mis tahes peole! Teeme sündmuse toredaks ja meel-dejäavaks! Tel 501 1696, www.syltament.ee.

Asrex OÜ teeb ehitus- ja remon-ditöid. Meeldivat koostööd soovides Asrex OÜ. Tel 5622 6716, info@asrex.ee, www.asrex.ee.

Professionaalse tekstiilipesuri rent. Pihustiga puhastusseadet saab efektiivselt kasutada polstri puhas-tamiseks või plekkide eemaldami-seks vaipadelt. Hinna sees pesuva-hendit 1 vaiba, 1 diivani ja 1 autosa-longi jagu. Päevarent 22 eurot. In-fo tabiremont@gmail.com või tel 551 6283.

Teostame korterite ja majade kõi-ki sisetöid. Küsi julgelt lisainfot tel 5632 7955.

ELEKTRITÖÖD. Tel 5307 6322.

Ohtlike ja suurte puude raie. Arboris-titeenused. Tel 504 7811.

Teostame korterite ja majade üld-ehitustöid. Plaatimine, krohvimine, tapeetimine, maalritööd. Kõik paku-mused on oodatud. Tel 5673 0846.

Teeme rookatuseid ja harjamist ning kimmikatuseid. Küsi lisa tel 527 5570. Marko

TÖÖPAKKUMINE
OÜ Vävars pakub tööd. Kuivati küt-ja ja hooldaja Uuemõisas + puuma-

terjali staabeldamine. Töstuk on ole-mas. Osaline tööaeg. Kohe. Palun he-lista: Bo, OÜ Vävars, tel 5622 3870. bostenholm2000@gmail.com.

Lihulas asuv puidutööstusettevõte **OÜ Vikträ** võtab tööle hea inglise keele oskusega ekspordijuhi. Kandi-deerimiseks saada CV 22. novemb-riks e-postiga cv@viktra.ee.

AS Lihula Maaparandus võtab tööle rauapoe müüja. Kontakt ma-parandus.lihula@gmail.com.

Läänemaa Jäätmejaam võtab tööle halumasina operaatori. Tööaeg E–R 9–17. Täpsem info tel 5668 1436 või tulla kohapeale Ridala vald, Kiltsi küla.

Pakkuda tööd kaminapuude tootmi-ses halumasinal ja ladumises/pak-kimises Lihula lähedal. Kontakt tel 501 8594.

Haapsalu Kaubamaja Konsum pakub tööd müüjale. Lisateave tele-fonil 5886 2066.

METS
PROMETS OÜ ostab metsa- ja põllumaad ning kasvava metsa raieõigust. Tel 5591 9930, e-post info@promets.ee.

OÜ Landeker ostab **metsakinnistuid**. Tel **511 0415** ja **517 9866**.

- Ostame kasvavat ja virmastatud võsa.
- Ostame metsakinnistuid (lage-daks raiutud) ja raieõigusi.
- Eemaldame ohtlikke puid.

E-post info@pjforest.ee
Tel +372 5604 0794

PJ Forest OÜ

LOOMAD
HAAPSALU LOOMAKLIINIK
Posti 5. E–R kl 10–18.
Pood E–R 9–18, L 10–14.
Tel 473 5566, 5694 5545.

MITMESUGUST
Kaardid ennustavad, helista tel 900 1727, kogenud ennustajad 24 t, ka mobiiltelefonilt, h 1,09 €/min.

Toimetus kuulutuste sisu eest ei vastuta.

HOOLI RASKUSTESSE SATTUNUD PEREDEST!
Läänemaa Abikassa ootab heade inimeste ja organisatsioonide annetusi, et toetada raskustesse sattunud peresid Läänemaal.

Annetusi saab teha kontole
221046665398, Swedbank AS.

Teave Läänemaa portaalis www.laanemaa.ee
(alajaotus „Elanikule”, Läänemaa Abikassa).

ARUTECH
parimad aknad

Aknad kuni -62%

PAIGALDUS -30% **SISEVIIMISTLUS -30%**

VÄLISVIIMISTLUS -30%
METALLNURGALIISTUDEGA KUNI

Pensionäridele hinnaüllatus!

Pakkumine kehtib 30. novembrini.
Haapsalu, Lihula mnt.8, tel. 472 95 29 , 555130 52

Tel. 1516 ÜLE EESTI
www.arutech.ee

PLASTAKNAD ja UKSED

Ananke Mööbel & Sisustus
Rannarootsi Keskuses
Aastalõpu pakkumine!
Kaupadele ja tellimustele järelmaksu intress 0%

KÖÖGID **LIUGUKSED & GARDEROOBID** **MÖÖBEL SINU KOJU!**

15 aastat mööblimüügi kogemust

www.ananke.ee

Teade ja kuulutus saada aadressil info@le.ee

Teatame kurbusega, et meie seast lahkus **LEIDA NIGOR** 17.8.1923–17.11.2017.

Leinavad omaksed

Ärasaatmine kolmapäeval, 22. novembril kell 12 Haapsalu Jaani kirikus.

Mälestame lahket ja abivalmis naabrit **TAIMI ÕIGET** ja avaldame kaastunnet lähedastele.

Virge ja Joel

Südamlik kaastunne Markole perega kallil isa **EINO VILBASE** kaotuse puhul.

Prk Šuman, Aavisto ja Lemberg

Mälestus, räägi veel lillede keeles lastega siin mõni tund. Möödunud päevad nii püsivad mees – isa puhkab nüüd igavest und.

Meie sügav kaastunne Markole armsa isa **EINO VILBASE** kaotuse puhul.

Tanel, Paul, Jüri, Rein, Jaan, Jargo ja Martin

Südamlik kaastunne Marko Vilbasele perega kallil isa kaotuse puhul.

Sass perega

Mälestame seltsi liiget **ARNO PEIROMAAD.** Sügav kaastunne omastele.

Kinksi Küla Selts

Mälestame kallist ema, vanaema ja vanavanaema **AGNES VELEIDA TURUT** (19.11.1917) 100. sünniaastapäeval.

Kolm nooremat põlvkonda

Igavikku lahkunud inimesed

HAAPSALU LINN
MARJE LUMI
2.8.1946–8.10.2017
VALENTINA BIRYUKOVA
13.6.1950–8.10.2017
MAIMU LEHEPUU
23.8.1922–8.10.2017
LAINE TUISK
10.2.1930–11.10.2017
UUDO-ERICH KEMM
10.9.1923–14.10.2017
ITTA PROKOPTSEVA
22.6.1947–14.10.2017
VALENTINA PODOSINOVA
5.5.1941–16.10.2017
MAY PRUUL
24.5.1947–13.10.2017

TATIANA TUZOVA
25.1.1930–23.10.2017
JAAN SAARNA
18.6.1955–23.10.2017
SELMA ADERMAN
12.3.1924–25.10.2017
VALERIY TOMILOV
10.10.1948–25.10.2017
ALEKSANDER SASS
20.7.1929–29.10.2017
HANS TREU
29.9.1925–28.10.2017
KULLAMAA VALD
VIKTOR JAGUNOV
20.12.1954–14.10.2017
EHTI KRÜSPAN
15.11.1950–19.10.2017

LÄÄNE-NIGULA VALD
ALMA KRUUSPAN
7.2.1924–3.10.2017
TIHU TOOMASALU
7.3.1948–4.10.2017
ILMAR LÄÄS
17.9.1930–30.10.2017
NOAROOTSI VALD
ADOLF UMDA
20.3.1943–10.10.2017
VORMSI VALD
ANDRES KOIDU
29.1.1970–17.6.2017

Mälestame neid.

Reakuulutus (kuni 4 rida): tööpakkumine, mets, kinnisvara, koolitus ja auto 4,50 €, alates 4. korrast 3,60 €; müük, loomad, teenus, ost, mitmesugust ja soovini üürida 3 €, alates 4. korrast 2,58 €; töötusimine 1,94 €. Kood 1 €. Raamiga kuulutus 1,02 €/cm², logoga 1,20 €/cm², kordus 20% soodsam. Leinakuulutus 10,50 €, topeeltsuuruses 18 € ja matuse teade (topeeltsuuruses) 10,50 €. Õnnitlus: väike 10,50 € ja topeeltsuuruses 18 €. Tänuavaldus 10,50 €. Teated 0,60 €/cm²; raamitult 0,72 €/cm². Kuhu minna 0,36 €/cm². Kirikuteated 12 € kuus kogudus. Avatud E–R kl 8.30–17, tel 473 7111, faks 473 7040, e-post info@le.ee

ARVO TARMULA

Heiki Magnus saab kodanikupäeva aumärgi

Siseministeeriumi kodanikupäeva aumärgi saab kaitseleidi Lääne maleva teavituspäälk Heiki Magnus.

Siseministeeriumi pressiesindaja Merje Klopets teatas, et aumärgi saab Magnus seepärast, et tema eestvedamisel tähistatakse ajaloolisi tähtpäevi, korraldatakse näitusi ja üritusi. Haapsalus algatas ta Eesti lipu päeva tähistamise traditsiooni. Samuti korraldab Magnus Haapsalus ja Ristil märtsi- ja juuniküüditamise mälestuspäevi.

„Läänemaal on väga vedanud, et meil on oma Heiki Magnus, kes ei unusta olnut,“ ütles Magnuse kandidatuuri esitaja.

Kodanikupäeva aumärk on mõeldud inimestele, kes on oma kogukonnas jätnud olulise jälje, edendades kodanikukasvatust. Tänavu esitati kokku 81 kandidaati, aga antakse välja 15 aumärki. Kodanikupäev on 26. novembril.

LÄÄNE ELU

ILMAENNUSTUS

MUJAL MAAILMAS

(18. novembril)

Helsinki 7°
Rooma 14°
Kairo 24°
Sydney 21°
New York 8°

Täna Läänemaal

Pilves selgimistega ilm. Mitmel pool sajab vihma. Puhub lõuna- ja edelatuul 7–12, puhanguti kuni 18 m/s. Õhutemperatuur on 5 kuni 8 kraadi.

Pühapäev

lõuna-, edelatuul
3–10 (13) m/s

öö päev

1°...4°

Esmaspäev

lõuna-, kagutuul
2–7 m/s

öö päev

-1°...3°

Teisipäev

ida-, kagutuul
1–6 m/s

öö päev

-1°...2°

Kolmapäev

muutlik tuul
1–6 m/s

öö päev

-2°...0°

ISSN 1406-1430

VAATA KA
WWW.LE.EE

Hea Taebla KKK ja HKHK endine õpetaja!

Oled oodatud Läänemaa kutsehariduse
30. aastapäeva tähistamisele
1. detsembril Haapsalu Kutsehariduskeskuses

16.30 Kogunemine
ja ringkäigud koolimajas

17.00 Aktus
Meenutusi möödunud aastatest
HKHK tänane päev
Täname ja tunnustame
Kontsert Gerli Padar ja Madis Kari
Pidulik õhtusöök

Oma osalemisest anna palun teada hiljemalt 27. novembriks
e-posti aadressil kool@hkhk.edu.ee või telefonil 666 1740.

30 aastat

KUTSEHARIDUST
1987-2017 Läänemaal
KUTSE

HAAPSALU VEEVÄRK AS

on ühisveevärgi- ja kanalisatsiooniteenuseid pakkuv ettevõtte
Haapsalu linnas ning Ridala, Lääne-Nigula, Noarootsi ja Vormsi vallas.

Otsime oma meeskonda

TÖÖDEJUHATAJAT

Kandideerimine ja lisainfo:

- Haapsalu Veevärk ASi koduleht (www.hvv.ee)
- Brutopalk 1500 €

Lisainfo Eve Valgemäe, tel 473 5010, info@hvv.ee

Kuulutus aegub 25. nov 2017

RAVE
MÖÖBEL
EESTI TOOTJA AASTAST 1992

Hea une

A B C

AA sari -10%
BEE sari -20%
CEE sari -30%

*KATTEMADRATSID,
MADRATSID, KUŠETID

Kampaania kestab kuni 30.11.2017.

HAAPSALU TEHASEPOOD Tulbi 4, Paralepa • T-R 10-18, L 10-15 • Tel 58147717 • pood@ravemoobel.ee

www.ravemoobel.ee

Iga finantsotsusega kaasnevad riskid ja kohustused, mistõttu palume laenuvõtjatel tutvuda laenuvõtjate tingimustega. Näiteks 399-eurose laenu summa puhul 6 kuuks fikseeritud intressiga 0% algsummalt aastas ja lepingutasuga 24 € on krediidilüüsi kuluks määr 22,82%, kuukaudse suurus 70,50 € ning tarbija poolt tagasimakstav kogusumma 423 €. Iga finantsotsusega kaasnevad riskid ja kohustused, mistõttu palume laenuvõtjatel tutvuda laenuvõtjate tingimustega. Tutvu tingimustega www.bigbank.ee ning helista 731 1333 ja pea nõu meie spetsialistiga.